

(2)

Smis & Smis DD. Cardinalibus Congreg^{nis}
Sancti Officij Inquisitionis

Non dolore aliquo animi commotus quod mea Doctrina sit a S. P. Dominico Bañes antea reprehensa, atque ad hoc Sancti Tribunal delata, nonnulla de multis, quae in eius Commentarijs Theologicis animaduersione digna esse censeo, ea nunc uestro grauissimo (Card^{les Ill^{mi}) iudicio discutienda propono. Sed iisdem rationibus adductus, quae me ad meos antea libros de Theologia scribendos impulerant. Tunc enim illos propterea scripseram, quod cuperem Haereticis non modo, qui hoc saeculo, sed et qui in posterum existerent, tela extorqueri de manibus, ac ueluti materiam subtrahi, qua uti solent ad errorum suorum fundamenta iacienda. At vir aliquoquin doctus, ac pius Bañes iisdem fere sententijs, quibus illi, iisdem loquendi formulis sapius utitur. Nam ut pauca de multis attingam, Lutherani, et Calvinista, Orthodoxa religionis Eccl^{is}, rerum creatarum actionibus quibuscumq; etiam Angelica ipsius, atq; Humana uoluntatis quandam Dei promotionem ita ex se efficacem (ut ipsi loquuntur), attribuant, ut neq; aliam uoluntas elicere actionem queat, nisi eam, ad quam efficaciter promouetur a Deo, neq; quominus eam eliciat, recusare. At Bañes idem asserit, ut in eius propositionibus clarius ostendetur: nisi quod eam promotionem etiam (quod peius est) determinationem appellat. Hoc igitur quasi fundamento posito adiungunt Haeretici, primum quidem propterea Deum totalem esse honestarum actionum causam, quia uoluntas, ut ipsi autumant, a Deo efficaciter determinata, necessario agit, ita ut non agere nequeat. Eandemq; Dei providentiam suam semper asequi finem uel mediorum, qua adhibet, qua scilicet media uoluntas impediri non potest: deinde uero eundem esse Deum scelerum autorem. Si quidem, ut aiunt, efficaciter promouet, ac determinat ad peccandum. Jam uero non ne idem sentire uideatur Bañes, tum quum Deum efficacitate sui auxilij, ac promotionis ita uoluntatem determinate docet, ut illi motioni aduersari non possit, tum quum Deum et esse}

laudandam actionum totalem causam, atque adequatam affirmat, divinamque providentiam intus esse requirere asecutionem finis, ita ut eius media impediri non possint, ut ex eius propositionibus 2^a 4^a 7^a et 8^a aperte constabit; et uerum ad malos actus pro materiali uoluntatem a Deo determinari, quod profecto eandem causam esse peccati, ut propositione 9^a patet. Neque uero aliquid Haeretici uoluerunt, quum ne ipsum quidem Deum peccare dicant, aut opinentur, neque directam motum intendere, sed suo concursu uoluntatem ad actiones determinare, quod uidelicet determinationem malitia necessario consequatur. Ex his quoque Baſilicenses inferunt negationem diuini auxilij efficacis causam esse non conuersionis in Deum, atque aliarum eiusmodi omissionum, ut ex eius propositione 3^a et 5^a planum fiet. Denique, ut cetera praetermittam, si sine Haeretici consequenter docent uoluntatem affectam eiusmodi Dei motione, dum ab ea ita determinata operatur, ut ei refragari non possit, liberam quidem esse a coactione, non tamen a necessitate, cum aliter agere non queat, etiam si sponte, ac suauiter agat; Baſilicenses quoque propositione 6^a re ipsa ex uisita determinationis tollit indifferentiam uoluntatis, in qua indifferentia eius libertas uera consistit. Et quamquam in sensu composito, si est, posita illa determinatione non alium illi tribuit agendi modum, nisi spontaneum, et suauem, uerum ita necessarium, ut neque aliter agere queat, neque non operari, neque a Dei motione dissentire, neque eidem non consentire: ea re tamen liberum arbitrium tolli negat. Quocirca uerbo quidem ab Haeticis differt, sed uerum idem ponit, quod ab Haeticis constituitur. Veruntamen si ad unguem res expendatur, magis proprie loquuntur Haetici, quippe qui negent libertatem, quae necessitate careat, eam esse, quae posita Dei efficaci motione, neque illi refragari possit, neque non consentire: quod tamen omnes Patres tradunt, atque Theologos Doctores, ut constat ex censura propositionis 6^a. Et enim, ut aiebat Innocentius in ijs, quae ante mille annos ad Constantinum quendam scripsit, uerba refert Iurrianus lib. 4° contra Magdeburg. cap. 2. Ergo, inquit, ueritas est homo asserens de arbitrij libertate. Eominim in una tantum parte eligenti

datam esse licentiam! quare electionem nominet, ubi unam tantum partem assuit
 fuisse concessam! Huc accedit, quod ipsdem omnino sacrorum, et Canonicoꝝ librorum
 testimonijs abutitur Banes, quibus abutuntur Eretici. Quod quod Eis propositionibus
 ex cuius viri doctrina depromptis sacrosancti Concilij Tridentini decreta debilitatur
 quae ipse tamen longe aliter, atq; in aliam sententiam detorquet, quam eius Synodi
 Latum consiliu, atq; intentio patiatur. Neq; enim ita explicatis Concilij decretis de-
 prauate Ereticoꝝ opiniones confutarentur, neq; illorum execrandi damnarentur
 errores. quae res plane Bulla Pij 4^{ti} Pontificis Maximi aduersatur, quae est
 super confirmatione eiusdem Oecumenici generalis Concilij edita ann. 1563. vbi
 Pontifex Ad euitandum, ut ipse ait, peruersionem, et confusionem, quae oĩi
^{set}
~~potest~~, si vnicuiq; liceret prout ei liberet in decreta Concilij Commentarios, et interpre-
 tationes suas edere Apostolica auctoritate inhihet, ne quis sine sua auctoritate
 ullos Commentarios, glossas, annotationes, Scholia, ullumue omnino interpre-
 tationis genus super ipsius Concilij decretis quoung; modo edere audeat et q; quare
 dubitari non potest quin, qui ita illa sit interpretatus contra Concilij mentem, ut
 in Censura eius propositionu ostendebur, in poenam ibi constitutam latae sententiae
 excommunicationis incidat. Supplex igitur oro, atq; obsecro, Ill^{mi}. ac Sapientiss^{mi}.
 Iudicis, ut cotruisq; nostru sententijs accuratè persentis, uerbisq; Dominici
 Banes cum Ereticoꝝ dictis collatis, quae nimiru E^{ae} Censura paucis perstrungentur
 et in separato deinde scripto collecta fusius exhibebuntur, quam ea cum Ereticoꝝ
 doctrina congruant, nostra uero vicissim quam bene cum Conc^o. Trid. con-
 ueniant, consideretis. Haec tamen, ac reliqua omnia, quae uel ad huc scripti,
 uel scripturus sum in posteru, Sta Romanae, atq; Catholicae Ecclesiae iudicio,
 ut aequum est, demissè subijcio. et q;

[The page contains several lines of handwritten text in a cursive script, which is mirrored and appears to be bleed-through from the reverse side of the paper. The text is largely illegible due to the mirroring and fading.]

In Dominici Bannes nonnullas propositiones
quae in eius Commentarijs in p^{am} partem, et
in 2^{am} 2. S. Thomae notata sunt

1^a Propositio

Censura

De facto posset aliquis probabiliter sustinere, quod accidentia in sacramento Altaris exis-
tant per modum substantiae cum existentia, quae antea fuerat in substantia. Ita Do-
minicus Bannes in 2^a edit. p^a partis q. 4. ar. 2. dub. 2. ad 3^m arg^m. vers. At uero.
quam propositionem in priori editione p^a partis simpliciter, et absolute docuerat,
in posteriori uero addens probabiliter sustineri posse nullam quodammodo retractauit,
ut bene notauit Suarius disput. 49. Eucharist. sect. 4. dicto 2. vers. Sed quares,
et Eniquez lib. 8. de Eucharist. cap. 23. littera x.

Censura

Haec propositio iudicata est erronea a viris doctissimis, qui Roma Joannis Pici Mirandu-
lani propositiones notauit, ut ipse Picius scriptum reliquit q. 9. sua Apolog. qui omnes
tum episcopi, tum sacra Theologia, ac utriusq. Juris professores fuere, ac Innocentij
8ⁱ summi Pontificis iussu, ut ex Alexandri Sexti Breui in fine illius Apologiae
impressa constat, in Pici propositiones animaduertent. Quam ob causam Picius
ipse nunquam eam Propositionem de sacramento Eucharistiae, ut illud de facto Xpus
instituit, et credit Ecclesia tueri, ausus est, in quo, inquit Picius, concorditer tene-
tur ab Ecclesia, quod nihil panis remanet. Et in fine quast. citata erroneum censet
asserere necesse esse, ut existentia, seu esse panis remaneat. At hoc ipsum, quod
Picius, et viri illi doctissimi erroneum iudicauerunt, non modo affirmat Bannes, sed
necessaria consequentia sequi docet, et eandem loco supra citato, uocat consequen-
tiam euidenter, ex quibus efficitur, ut hae eius opinio, et Joannis Pici, et illorum

omnium Doctorum, qui Innocentij octavi iussu Lici propositiones notavit, suffragijs
sua sit iudicanda.

Eandem sententiam Paludanus perantiquus, ac nobilis Thomista in 4° sent. dist. in
impossibilem iudicavit, ac iure optimo refutavit. Ex recentioribus Suarius disp.
49. de Euchar. sect. 4. §. 2° vers^o. Sed quares. Ego, inquit, cum multum de ea
cogitauerim, nunquam in eam sententia adduci potui, ut crederem eam opinionem
esse probabilem, imo nec tollerabilem in Theologia. Et cum plures etiam, eorum
bijunos de hac re consulerim, neminem aliter sentientem inueni. Tumelius uero
parte q. 4. ar. 2. q. sua 4^a in solutione ad 3^m referens sententiam Banes, et
ba: Noui, inquit, Theologi sunt, qui credant conseruari existentiam panis
eius substantia et idq. suadent ex uerbis S^{ti} Tho: etq. verum qui ita loquuntur
contrariere debuissent: allucinantur enim, non intelligunt S. Thomam: et infra
tendit esse contra Conciliu^m Trid^m. Praeterea cum eae sententia Dominicus Banes
in Salmanticensi Academia, non absq. graui Doctorum offensione, et scandalo de
deret contra eam, tanquam propositionem Ereticam, et a Concilio Trid^{no} damnata
tum alij, tum praecipue uir doctissimus Ludouicus Legionen^{sis} Augustinianus
disputauit, quem Banes inuicem loco supra citato, sophisticum argumentato
appellauit, cui bene respondet Tumelius ubi supra, non esse sophisticu^m argum
tatozem, qui sequitur uerba, et sensu Concilij Tridⁿⁱ, et certe post Conc. Tridⁿⁱ.
doctrina Dominici Banes non solum est scandalosa, et periculosa in fide, sed
plane erronea, ac sententis Ereticorum nobis temperatis plurimum fauens, et
contra expressam sententia Concilij Tridⁿⁱ sess. 13. can. 2. cuius Ege sunt. S
negauerit mirabilem illam, et singularem conuersionem totius substantie pan
in corpus, et totius substantie uini in sanguine, manentibus dum taxat spe
panis, et panis, Anathema sit, ubi Conc^m illis uerbis, totius substantie panis, et
tius substantie uini, proculdubio comprehendit quodquid substantiale est in
et uino, totumq. definit conuerti, ac proinde nihil substantiale remanere

ergo

Ergo existentia, quae ratio substantialis est, ut pote, quae substantialiter perficitur
 ipsa substantia, nullo modo superesse potest ad sustentandum accidentia. Quare iure
 optimo adiunxit illa uerba Cone^m (totius substantia panis, et totius substantia vini)
 licet antiquiora concilia, Romanum scilicet contra Berengariu, Lateranense, Constan-
 tiense, et florentinu solum definiuerit conuerti substantia: Nimiru, quia declarare
 uoluit, quidquid substantiale est in pane, et uino, id totum definire esse, et conuerti:
 Neg enim iure conuersio totius substantia diceretur, si existentia substantia
 panis remaneret, quemadmodu uere, ac proprie dici non potest totam substantia
 hominis esse in uerbo, quamuis in eo sit tota hominis natura, quia in eo non est
 substantia hominis creata; quae ratio quaedam substantialis est, non magis intus esse
 in ipsa hominis substantia inclusa, quam existentia panis in substantia. p^e. id
 aperte conciliu expressit, cum adiunxit (manentibus dumtaxat speciebus) id est
 accidentibus, sic enim uocem (speciebus) interpretatur conciliu (coloniense parte 7^a
 cap. is. et DD. Theologi. Nihil ergo manet, praeter accidentia, Non igitur remanet
 existentia substantia: Nam si haec remaneret, non remaneret dumtaxat species,
 et accidentia, ut definitum est a Cone^o.

Neg illud dominicu^o Baner^{is} effugium, Cone^m scilicet, cum definiuit accidentia remanere,
 definiuisse etiam, cum existentia; eius sententia ab errore uindicat: Si quidem
 aliud est, accidentia remanere cum existentia sua accidentali, aliud cum epis-
 tentia substantia. ^{Im enim} 1° ~~vero~~ uerum est, 2° falsum, ac prorsus erroneu. Neg
 uero ullo modo probabilis dicenda est illa sententia, quae affirmat eandem esse
 utriusq existentiam, cum manifeste repugnet definitioni, sententiaq concilij
 Sidⁿⁱ. Nec illud axioma a Catholica ueritate plurimu abhorrens, ferendum est,
 quod in Theologoru scholas Baner conatur inuadere, quicquid nimiru ex aliquo prin-
 cipio, quod in pluriu probabilis existimetur necessaria consequentia deducitur
 in Theologia, id etia a Theologis probabilis habendum esse: nam ex hoc plurima contra
 ueritatem, et fidem Catholicam sequerentur, quae mox explicabimus.

- 1° Sequeretur, cum in philosophia plerique Thomistarum asserant formam esse ipsam existentiam materiae, ac totius compositi, et propterea etiam accidentium; eodem pacto in Theologia asserere posse formam panis in Eucharistia remanere, tribuendo existens speciebus, quod est Haereticum.
- 2° qui in Philosophia probabiliter asserunt, quantitatem non distinguunt a materia, probabiliter etiam in Theologia asserere possent remanere materiam panis, quod est Haereticum.
- 3° qui maiori probabilitate affirmant in Metaphysicis existentiam panis, ac ipsa esse ipsam entitatem, et substantiam panis, hoc eodem Bañez' axioma, affirmarent, relinqui substantiam panis in Eucharistia, ut per eam existant accidentia: quae propositiones omnes tanquam Haereticas a Conciliis sunt damnatae.
- 4° Si in Mystero Incarnationis eodem Bañez' axioma uteremur, fieret, ut qui probabiliter censerent in Humanitate Christi existentiam a substantia creatam non distinguunt; eadem probabilitate censere possent substantiam creatam remanere, non ut illam subsistat Humanitas, sed ut existant ipsa, et accidentia; et eodem pacto quo Bañez' Concilij Tridentini definitionem eludit, possent Conciliorum definitiones eludere, quae de fide statuunt non remanere ullam creatam substantiam; eluderent autem si dicerent substantiam creatam remanere, non ut terminet Humanitatem, sed ut det existere ipsi Humanitati, et accidentibus. Et certe in plurimis, ac praecipuis sacrae Theologiae materijs multa necessario falsa, et erranda essent, si semel hoc principium, et axioma, quod nobis Bañez' intrudit in scholis aciperetur, quicquid nimirum probabiliter dicitur in philosophia, id etiam in Theologia probabiliter habendum esse: cum contra potius omnia sint axiomata ex philosophia eliminanda, quae Theologicis veritatibus, et Conciliorum definitionibus non consentiunt.

Secunda

Aliqui existimant collationem diuini auxilij efficaciis, non esse causam adequatam conuersionis in Deum, quia non est causa sola, eo quod simul concurrat liberi arbitrii cum diuino auxilio. Et hęc solutio quibusdam Theologis ualde placet, nobis tamen placere non potest. Ita Barnes p.^a par. 9. ar.^o 3.º dub.^o 3.º post conclus. 10. ad 6.^m argumentum uers. At uero, ergo contraria propositio illi placet, quę affirmat collationem diuini auxilij efficaciis esse causam adequatam, et solam conuersionis in Deum. Ratione uero huius propositionis ibidem assignat Eis uerbis, quia ipsamet concurrentia liberi arbitrij effectus est necessarius consequens necessitate consequentia ex diuino auxilio efficaci, et infra, quia ipsemet Deus sua miseratione efficaciter hominis uoluntatem conuertit ad se et.

CENSURA.

Hęc doctrina parum, aut nihil differre uidetur ab Hæresi Caluini asserentis Deum solū esse causam nostrę conuersionis, et liberum arbitriū nullam causalitatem habere, ut liquet ex uerbis Caluini apud Quardum ar. 7.º in responsione ad argumenta Caluini pag. 240. ed. 2.^a in editione Coloniensi ann. 1582. ubi reprehendit eos, qui concedunt uoluntatem sic conuerti, ut tamen preparata, inquit ille, suas deinde in agendo habeat partes quemadmodum docet Aug.^{us}. Postea ab Aug.^{us} sententia recedens, eam sic refellit: Sed quia reformata opus est Domini, hoc perperam homini tribuitur, quod gratis proueniens pœdinequa uoluntate obsequatur; et paullo inferius ex Caluino refert Quardus hęc uerba, uoluntatem mouet gratia, non qualiter multis seculis traditū est, et creditū, ut nostrę postea sit electionis motioni aut obtemperare, aut refragari, sed illam efficaciter efficiendo et ubi ex Phisica efficaciā diuini concursu, colligit uoluntatem non ita moueri, ut sit in eius potestate obtemperare, aut refragari. pagina uero 242. ed. 2. ad finem hęc refert Quardus ex Caluino

refutanti Patres Concilij Trid. respondeant, inquit, an qui efficit in nobis uelle, sim-
pliciter uoluntatem adiuet. Saulus totum Deo uindicat: isti nihil, prater admi-
niculū acceptum ferunt, sed in quo hominem Deo sociū adiungunt. etc. pag. 246.
col. 2. ad fin. In eo, inquit Caluinus Gallucianatur, quod motū nobis offeri som-
niant, qui mediam electionem nobis relinquat, nihil autem de efficacia illa
cogitant, qua cor hominis renouatur etc. pag. deniq. 248. col. p. initio. Hæc ti-
tumma, inquit Caluinus, perperam eos facere, qui sic uibrer Deum, et nos per-
turbent, ut obedientiam p̄a uoluntatis; quæ Dei gratiæ assentitur ad nos
transcribant cum propriū sit ipsius Dei opus. Hæc et similia sæpe repetit
Caluinus pag. sequenti. Ipse uero Buardus pag. 240. col. p. colligens Caluini
sententiam ait, ipsum uelle liberū arbitriū a gratia Dei actum nihil sua
uirtute agere, et doctores lutherianos doctrinam scripturæ dimidia ex parte
cum Philosophia conciliare eo quod aliquid tribuunt libero arbitrio in operibus
salutis, ac propterea eos reprehendere. Alia refert Stapletonius lib. ii. de iu-
stificatione cap. 7. ex eodem Caluino lib. 3. institutionum cap. 23. sect. p.
ubi circa illa Apostoli uerba, Cui uult miseretur, et quem uult indurat, sic
ait: lo admonemur nihil causæ querere extra eius uoluntatem scilicet Dei.
ergo cum Caluino aperte conspirare uidetur Dominicus Banes, cum repræsen-
tantes Deum esse causam solam, et adequatam conuersionis, imo et eodem
utuntur ambo fundamentis, ut ex uerbis utriusq. supra citatis perspicue
colligitur. Igitur si ex utriusq. sententia efficacia diuini auxiliij, conuersionis
efficaciam non erit alia causa conuersionis: Nam causa adequata, et
quamlibet aliam causam excludit; atq. ideo uoluntas nullo modo erit causa
conuersionis, quia uidelicet ipsa efficiens uoluntatis est solius Dei effectus
auxilio effici, ita uoluntatem determinanti ad conuersionem, ut in senten-
tiis compositis non possit dissentire, ut ipse Banes affirmat loci infra citandi
proponit. Quod solum contendunt Caluinus, et alij Epetici cum no-

negent voluntatem actiue concurrere ad suos actus, eorumque plasticè producere, ut
 de Caluino, et alijs docet Bellarminus lib. 6. de libero arb. cap. 9. vers. ^{Secundo} do-
 cent; quare ideo Deum solum asserunt esse causam actus voluntatis, quoniam
 licet voluntas actiue concurrat, ipsa tamen determinata concurrat, ut Dei moti-
 que efficaciter illu actum operatur refragari non possit, ut patet ex verbis Cal-
 uini supra citatis, et multis alijs, quos refert Quardus illo art. 7. in respons.
 ad argumenta Caluini.

Contra hanc Caluini, et Banes doctrinam est expressa definitio Concilij Trid. sess. 6. cap. 5.
 In quo habetur homines per excitantem, et adiuuantem gratiam disponi ad con-
 uertendum se, assentiendo, et cooperando eidem gratie, ipsamque hominem agere
 inspirationem recipientem, atque ita agere, ut ipsam abijcere possit, et can. 4. dam-
 nantur sub anathemati, qui dixerint liberum arbitriū a Deo motum nihil coo-
 perari assentiendo Deo excitanti, quo se disponat, ac preparat ad Iudificationis
 gratiam, neque posse dissentire si uelit. Ergo si liberum arbitriū ex sententia, et
 definitione Concilij cooperatur assentiendo gratie, atque ita agit, ut inspirationem
 abijcere possit, et dissentire, si uelit. Dicit non potest collationem auxilij efficaci
 esse solam causam, et adequatam assensus, et conuersionis, nec liberum arbitrium
 ab ea causalitate prorsus excludi.

Hanc fidei ueritatem Conc. Trid. illo cap. 5. probat ex illis uerbis Zachariae p. con-
 uertimini ad me, et ego conuertar ad uos. quibus similia sunt illa Joelis p. Conuer-
 timini ad me in toto corde uestro. Ezechiel. 18. Facite uobis cor nouū, et 36. Faciam
 ut in preceptis meis ambuletis. De quo et multis alijs fuse Augustinus toto libro
 de gratia, et libero arbitrio, et ex recentioribus copiose Bellarm. lib. 6. de libero
 arbitrio cap. 10. quibus pretermittam unum tantum ceteram testimonium ex
 p. ad Corinth. 15. quod eleganter urget Bernardus tract. de gratia, et libero
 arb. non longe a fine. Paulus, inquit, cum bona plurima, que per ipsum Deum
 fecerat, enarrasset: Non autem ego, ait, sed gratia Dei mecum, potuit dicere

preme: Sed quia minus erat maluit dicere mecum, presumens se non solum operari
esse ministrum per effectum, sed et operantis quodammodo socium per consentum,
infra. Utitur scilicet Deus Angelis, et hominibus bonae voluntatis, tanquam
coadiutoribus, et comilitonibus suis. unde Paulus de se, suisque similibus audacter
pronunciat, coadiutores enim Dei sumus 2^a ad Corint. 3. Itaque Deus hominibus
benigne merita contulit, ubi per ipsum, et cum ipso boni quidpiam operari de-
ganter imbituit. Hinc coadiutores Dei, et cooperatores spiritus Sancti, pro-
prios regni nos esse presumimus, quod per consentum utique voluntarium
diuinae voluntati coniungimur. et paulo inferius, Ipsa scilicet gratia libera
excitat arbitrium, cum seminat cogitatum, sanat, cum immutat affectum; roborat
ut perducatur ad actum, seruat, ne sentiat defectum; Sic autem ita cum libero
operatur, ut tantum illud in se praueuiat, in ceteris comiteatur; Ad hoc utique
praueuiens, ut iam sibi deinceps cooperetur, Ita tamen, quod a sola gratia
coeptum est, pariter ab utroque perficitur, ut mixtim, non sigillatim; simul, non
uicissim per singulos profectus operentur, non partim gratia, partim libero ar-
bitrio, sed totum singula opere individuo peragunt; totum quidem hoc, totum
illa; sed ut totum in illo, sic totum ex illa. Credimus placere lectori, quod
a sensu Apostoli nunquam recedimus. Haec Bernardus^{us} August^{us} lib. de gra-
tia, et libero arb^o cap. 5° eundem locum explicans; Non ego, inquit, sed gratia
Dei mecum, id est non solus, sed gratia Dei mecum, ac per hoc nec gratia Dei sola
nec ipse solus, sed gratia Dei cum illo. Quid clarius ad ostendendum, Deum
non esse causam totam, et adequatam? quod ualde confirmat illud sapientis
Mittite illam de caelis sanctis tuis, ut mecum sit, et mecum laboret, unde optimus
Celestinus Papa epistola ad Gallos cap. 12. Nos cooperatores gratiae Dei appellamus
Aug^{us} de peccatorum meritis, et remissione cap. 5° pulchre in eadem sententia
expendit illud psal. 26. Adiutor meus esto, ne derelinquas me. Adiutor, inquit
noster Deus dicitur, nec adiuuari potest, nisi qui etiam aliquid sponte con-
grua

quia non sicut in lapidibus insensatis, aut sicut in eis, in quorum natura ratione,
 uoluntatemq non condidit, salutem nostram Deus operatur in nobis lib. 2. contra
 2as Ep^{tas} Pelagianorum cap. 9. Quamuis nisi adiuuante illo, sine quo nihil possu-
 mus facere, os non possumus aperire, tamen os aperimus illius adiumento, et opere
 nostro, et lib. 1° ad simplicianum g. 2. et uelimus, inquit, et suum esse uoluit, et
 nostrum: suum uocando, nostrum, sequendo. et lib. de predestinatione sanctorum cap. 3.
 et lib. i. Retract. cap. 23. Utrūq nostrum est (uelle scilicet credere), et bonum operari
 propter arbitriū uoluntatis, et utriūque tamen datum est per spiritum fidei, et
 caritatis, et cap. 5°. Non quia credere, uel non credere non est in arbitrio uolun-
 tatis humanae. lib. de spiritu, et littera ad Marcellinum cap. 34. Consentire uo-
 cationi, aut non consentire propriū uoluntatis est, et lib. de grā, et lib. arbitrio
 cap. 15°. Ne autem putetur nihil ibi facere homines per liberum arbitriū, id in
 psal. dicitur; Nolite obdurare corda uestra: et per ezechielem dicitur, Reijcite
 omnes iniquitates uestras, et lib. de gratia christi cap. 14°. Quis non uideat uenire
 quemquam, aut non uenire arbitrio uoluntatis; sed hoc arbitriū potest esse uolun-
 ti non uenit, non autem potest esse, nisi adiutu, si uenit. Similia docet tract.
 72. in Joannem Ep^{ta} 89. g. 2. et Ep^{ta} iob. et multis alijs in locis. Denique S. Prosper
 per lib. 2. de uocat. gent. cap. 26. gratia, inquit, Dei in omnibus iustificationibus
 principaliter praeminet, suadendo exhortationibus et Sed etiam uoluntas hominis
 sibiungitur ei, atq coniungitur, ut diuino in se cooperetur operi, et incipiat exer-
 cere ad meritū, quod superno semine concepit ad studiū, et infra quod a multis
 refutatur ipsorum est nequitia; quod autem a multis suscipitur, et gratia est diuina,
 et uoluntatis humanae, et cap. 3. contra Colatorem. illa Cassiani uerba, Notum uero
 est, ut quotidie attrahentem gratiam humiliter subsequamur et S. Prosper ait
 recte fuisse tradita a Cassiano, et subiungit, Ne putaretur nil superesse quod
 per liberū arbitriū ageretur. Eandem ueritatem ceteri Patres docuerunt, ut fuse
 refert Bellarminus lib. 6° de lib. arb. cap. ii. et Stapletonius lib. 4. de iustif.

catione cap. 3. et alij, qui contra Lutherum, et Calvinum scriptis disputant.

Tertia Propositio.

Negatio auxilij efficaciis causa est non conversionis in Deum, quatenus est pura negationis. Hae Baner p^a parte q. 23. ar. 3°. d^o. 3° ad 6^m argumentum. vers^o. Pro cuius intelligentia, ubi cum hae ponit verba, aperte loquitur de causa etiam adaequata, cum sic dicat, Nihil verendum est concedere, quod sicut divinum auxilium est causa efficax gratiae, et conversionis in Deum; ita negatio auxilij efficaciis causa est non conversionis in Deum. at paullo superius idem dicitur verbi praecedenti propositione adductis auxilium efficax esse causam adaequatam et solam conversionis. Ergo eius negatio apud ipsum est causa adaequata, et non conversionis.

Censura.

Hae propositio minimè est erronea, cum osee cap. 13. dicenti, Perditio tua ex te Israel; tantummodo in me auxilium tuum, aperte contradicat. osee. n. non conversionem, seu perditionem in Israelem refert, tanquam in causam, non autem in negationem auxilij. Si. n. efficaciis auxilij negatio esset adaequata causa non conversionis, perditio hominis in Dei potius voluntatem nolentem illi auxilia praebere, quam in humanam voluntatem rejicienda esset, ut vultus eius ponet, Perditio tua ex me Israel, quam perditio tua ex te. Contradicit etiam Ecclesiastico cap. 15. dicenti, Ne dixeris per Deum ^{abest} ~~staret~~; staret per Deum, ne homo converteretur; si quidem per Deum staret, ne daretur auxilium efficax, cuius negatio causa est non conversionis in Deum.

Contradicit praeterea sanctis Patribus, ut Hilar. in psal. 118 in illa verba, Inclina cor meum Deus, in tribumonia tua, ubi impia voluntatis esse dicit exitum propterea se ea, quae sunt credentium propria, non consequi, quod sibi a Deo in bona non fuerint; et sane nominat impiam excusationem. Contradicit Augustinus

lib. 2° de peccatorum meritis, et remissione cap. 17. presertim ibi, Scio ad correctionem meam pertinere, quod minus abs te adiuuer; et post aliqua, Nullius proinde culpa humanam in Deum referat causam: et lib. 4. confess. cap. ii. maxime in illis verbis, Non deseritur amor, si ipse non deserat. Contradicit Fulgentio lib. 9° ad Monim. cap. 28. ex Augustino potissimum eo loco; ut non adiuuentur a Deo, in ipsis causa est, non in Deo. Contradicit Prospero 2° de vocat. gent. cap. 19. precipue in illis; secundum eas mensuras, quibus Deus donat generalia specialibus nouit cumulare muneribus, ut qui exortes gratie fuerint, de sua nequitia coarquantur: et quibus eius lumine erituerint, non in tuo merito, sed in dominorum gloriantur; et cap. 26. de volunt. Rom. Eae dicit, De sua habens mutabilitate, si deficit; de gratie opitulatione, si proficit; quae opitulatio per innumeros modos, siue occultos, siue manifestos omnibus adhibetur; et quod a multis refutatur, ipsorum est nequitie; quod autem a multis suscipitur, et gratie est diuinae, et utilitatis humanae. His plurima alia sanctorum Quum testimonia adiungere supersedeo, ut breuitati consulam. Huc accedit, quod doctrinae illi consentit Eze propositio, quam hoc potissimum tempore amplectuntur Erebici, et qua Deo maxime adscribunt omnes culpabiles omissiones; At subdit (inquit) Bannes, Non quatenus conuersio est priuatio. Verum Eze particula eius sententiam errore non liberat, primum quia eodem loco cum negationem auxilij causam esse non conuersionis affirmaret, statim id explicauit eius verbis, Hoc modo dicitur Deus excaecare, et indurare, negando illud auxilium efficax; ex qua negatione statim sequitur necessitate consequentis, quod aliquis non conuertatur. Haec ille. Ergo eius sententia est, Deum negando auxilium efficax, causam esse excaecationis, et indurationis: quae duo nemini dubium est non ad negationem, sed ad priuationem auxilij referenda esse; et ex consequenti fateri debet, Deum causam esse non conuersionis, ut priuatio est. 2° quia contradictionem induit Eae propositio, Aliquis est causa negationis forma in subiecto, quod illius suapte natura capax est, et tamen non est causa priuationis: Si quidem nemo potest esse causa negationis lucis in aere, quin idem sit causa priuationis eiusdem

et tenebrarum, uel causa negationis uirtus in animali, quoniam sit causa excecationis.
Nam priuatio (ut perspicuum est) supra negationem addit tantummodo aptitudinem
seu debitum in subiecto percipiendi formam; qua qui priuat subiectum eam
formam tuapte natura exigens, is proculdubio dicitur causa priuationis illius.
Nunc ita urgeamus: Deus ex sententia Bañes est causa negationis conuenientis
in homine, qui debet illam habere; 2° est causa priuationis eiusdem, et
quidem negatio formae, quae in esse debeat, priuatio est.

Quarta Propositio.

Si prouidentia consideretur secundum rationem simpliciter perfecta prouidentia
includit intrinsecè non solum rationem medioum conuenientiu ad finem, sed
etiam rationem certa efficaciz medioum ad assequendum finem: quia alias
imperfecta est prouidentia, et inefficax, et omnia media frustra sunt appropinquata
ex quo sequitur, quod cum diuina prouidentia sit perfectissima, ad illam pertinet
intrinsecè, ut sit ratio assecutionis finis. Ita Bañes 2ª par. q. 22.
conclus. 2^a.

Censura

Haec propositio Catholico viro omnino suspecta esse debet, cum ab Ezechieis nostris temeritate
usurpetur, tanquam potissimum suorum errorum fundamentum, ut perspicuum
est ex ijs, quae adfert Thomas, Stapletonius lib. ii. de iustificat. cap. 7° cuius
ter cetera Eze sunt uerba; Inimicum negat, scilicet Caluinus, Dei prouidentiam
in sola praescientia, quasi otiosam consistere, sed iuxta illam deum cunctos
euentus sic moderari, ut non minus ad manus, quam ad oculos illa pertinet
id est, non solum prae sciendo, sed etiam in destinando illam consistere; ac denique
in actu locari, non in nuda prae scientia. 2° eos reprehendit, qui Dei prouidentiam
universalem tantum ponunt, qua uidelicet singulares effectus non
impedirentur, quin iuxta proprias suas causas contingenter, et libere
eueniant; eos enim dicit docere Dei potentia tantum quasi erraticam, non

non autem destinatione certa mundum gubernari. 3° ponit ille Calvinus videlicet, praeter hanc generalem specialem Dei providentiam circa singulas creaturas, et actiones creaturaru, quod ut aliquo sensu orthodoxum est; ita in sensu Calvini haereticum est: vult enim hanc specialem providentiam destinato ordine, et a definito Dei consilio promanare. 4° addit Calvinus Dei providentia non solum creaturas inanimatas, sed hominu consilia, et voluntates sic gubernari, ut ad destinatu ab ea scopum recta ferantur. Quo pertinet, quod alibi docet, animu humanum potius a motione Dei, quam a motione sui arbitrij pendere. Haec Stapletonius ex Calvino, quas Calvini propositiones cum doctrina Patris Banes multum colligere eand dubium est. Et praeterea 3^m illud dictum, quod Stapletonius in sensu Calvini Epebicum esse affirmat, videlicet si destinato ordine, et a definito Dei consilio promanet, Banes non tantum affirmat, sed etiam pro certo habet cum locis adducendis infra propositione octava, tum etiam p^a par. 19. ar. x. ad 5^m vers. Primum est, cum ait, Antecedit operationem nostram liberam divinae voluntatis certu, et immutabile consiliu, sive divinae providentiae infallibilis praedefinitio, quae omnem bonam operationem liberam praedefiniuit, imo et omnem operationem in quantum bona est. Certu negari non potest multos ex hac eius propositione deduci errores; Ac primum quidem ex ea deducitur nulla esse auxilia sufficientia a deo ordinata ad finem aliquem consequendum. Etenim si Dei auxilia a deo ordinata ad finem consequuntur, efficacia, nedum sufficientia erunt, imo minus consequentur, iam ex Banes sententia a Dei providentia ordinata non erunt. 2° ex eadem propositione deducitur nullu a Deo datum fuisse Adamo vel medijs, vel auxilium sufficientis ad perseverandum in iustitia originali, atq ita neq Adamu, neq in Adamo eius posteris a Dei providentia ad beatitudinem per dona iustitiae originalis ordinatos fuisse. 3° reprobos omnes sive Angelos, sive homines ad beatitudinem, a qua exciderint, nunquam a Deo creatos, et ordinatos fuisse, sed eos dumtaxat, qui re ipsa salvantur. 4° reprobos in via nulla

quae Verba licet
bono sensu intelli-
gi possint, in eo
tamen quem Banes
usurpat, nimiru,
quod voluntas per
definitioni, et
determinationi dei
dissentire non possit
eandem fere nota
meretur, quam ver-
bis Calvini Sta-
pletonius inuult.

gratia dona accepisse, quae à diuina prouidentia ad eorum beatitudinem fuerunt
directa. Atq; hinc 5°. deducitur eisdem nec priuari beatitudine, nec ulla afflic-
tio poena damni, si quidem non est priuatio finis, ubi nulla procedit ordinatio
finem. 6°. Dei prouidentiam ad reproborum salutem nullus Christi Domini crucis
et merita retulisti, sed solum ad salutem, et beatitudinem praedestinatorum, qui
se ipsa eam consequuntur. Denique ex ea conficitur id, cuius potissimum gra-
tiam Caluinus, tum Banes hanc doctrinam inueperunt, nempe liberam creaturae
uoluntatem non posse resistere medio à Dei prouidentia ad aliquem finem directum,
quod aperte est contra multa sacrarum litterarum testimonia, contra Concilia
Patres, ut infra propositione septima fusius ostendam: si enim uoluntas resis-
teret, atq; impediretur medium ab executione finis, iam non esset medium ad
eius finem à Dei prouidentia relatum: quae omnia absurda sunt, uelut
particulares propositiones sub illa conuersali Dominici Bannes contentae,
uicelicet ad diuinam prouidentiam intrinsecè spectare asecutionem finis, et
sine ea prouidentiam perfectam, et diuinam posse consistere.

quinta Propositio

Deus ab aeterno statuit uoluntate, uel absoluta, uel consequenti non dare omnia
supernaturalia auxilia, uidelicet eis, qui reuera non erant recepturi.
Banes 1^a parte q. 23. ar. 3°. dub. 3° conclus. 10. Et ut ex toto illo dubio
apertè constat, uniuersè loquitur non solum de auxilio uocationis, con-
sed de omni auxilio, et sufficienti, et efficaci, tum quia generatim lo-
quitur de auxilijs supernaturalibus, quibus omnia, et singula compre-
henduntur, tum quia id probat hae ratione; In tempore ita res habet
quod aliquibus non est datum auxilium supernaturale; 9° ita
aeterno Deus statuit non dare illis tale auxilium.

Censura

Hanc propositionem non modo periculum, et offensionem pijs auribus creare, sed etiam causam praeberere desperationis, et intermissionis bonorum operum nemo non uidet, et propterea multorum errorum fontem esse, quos haeretici nobis temporis sequuntur. Certè hinc p^o oritur Deum tum omnibus, qui de facto non conuertuntur, tum iudis, qui actu non bene operantur, negare sufficiens auxilium quo conuertantur, contra sacram scripturam, Pres, et Doctores, qui Deum nemini sufficiens auxilium denegare, tanquam principium sine controuersia certissimum affirmant. atq; inde oriri eandem dubium est, si quidem uoluntate immutabili, et ante praeuisionem determinationis uoluntatis humanae statuit Deus non conferre illis auxilia supernaturalia, quae necessaria sunt ad conuersionem, praesertim illud determinans uoluntatem, quod omnino necessarium esse sapienter Bañez affirmat, ut infra constabit propositione octaua. sicut enim si nollet Deus produci in oculo species ^{aut} lumen inane, quae ad uidendum omnino requiruntur, homo non haberet necess^o ad uidendum; ita si nollet Deus eis hominibus conferre auxilia necessaria, praesertim illud determinans uoluntatem, quod prorsus necessarium est ad conuersionem, et omnem supernaturalem actionem iuxta eius sententiam, negatur illis sufficiens auxilium, cum non minus necessarium sit tale auxilium ad conuersionem, et supernaturales operationes, quam ad uidendum sint lumen, et species. Nam quoties aliquis caret aliquo principio necessario ad actum aliquem producendum, nec est in eius potestate illud habere, eo ipso caret principio sufficienti ad illum actum, ut in exemplo proposito perspicuum est. si enim quis sit in loco tenebroso, ex quo exire non possit, etiam si habeat uitalem uidendi potentiam, tamen quia caret lumine, et specie, quae ad uidendum necessario requiruntur, dici uerè non potest sufficiens habere uidendi principium, cum etiam careat potestate exeundi ad locum, ubi lumen effulget; q^o si Deus absoluta uoluntate statuit non dare supernaturalia hae auxilia illis, qui se ipsa non erant recepturi,

idq̄ independenter à prouisione uoluntatis eorū, et eorū uoluntas sine his
auxilijs, et determinatione nullo modo conuerti potit, aperte efficitur
iusmodi homines non habere sufficiens principium ad conuersionem, et alia
operationes supernaturales, presertim cum in eorū potestate non sit esse auxilij
et diuinam pr̄determinationem habere. Confirmatur 1° nam uoluntas quae
caret intellectu, non habet sufficiens principium uolendi, quoniam intellectus
ad uolitionem est proutus necessaria: 2° si illa auxilia, et Dei pr̄determinatio
necessaria sunt, quando homo illis caret, eo quod Deus ab aeterno uoluntas
absoluta statuit ea non conferre, nec determinare uoluntatem, uoluntas
non poterit principium sufficiens ad bene, et supernaturaliter operandum.
Confirmatur 2° quia non minus est necessarium iuxta Barier sententiam
hoc auxilium determinans uoluntatem, ut homo se conuertat, et supernatu-
raliter operetur, quam sit necessarius concursus physicus Dei ad motum lo-
calem creaturae: sed si Deus statueret independenter à uoluntate creaturae
dare concursus physicum ad motum localem, tunc uere homo careret auxilio
necessario, nempe concursu Dei necess^o requisito ad motum localem: 3° particu-
lariter si Deus independenter à uoluntate humana denegat auxilium necesse
concursum ad determinationem requisitam ad conuersionem, ac supernatura-
les actiones, uere homo caret auxilio ad illas necess^o, et principio earū sufficiens.
2° Eius efficitur, ut alia breuitatis gratia omittam, non esse homini adscri-
bendum, quod non conuertatur etiam urgente pr̄cepto, imò quod maius ei
ei pr̄ceptum conuersionis in Deum imponi non possit: nam si in hominis
bestate non est posse conuerti, si quidem in eius potestate non est habere
necessarium illud auxilium, et pr̄determinationem necessariam, nec
hominis adscribi poterit, quod non conuertatur. ut. n. Infideles, qui propter
peccata contra legem naturalem, pr̄uantur notitia rerum fidei, non
cant

cant contra uirtutem fidei, quia cum careant notitia rerum fidei, merito non
 censentur habere principium sufficiens ad credendum: ita etiam peccatores, qui
 carent auxilio dei, et illa necessaria determinatione, non peccabunt contra uir-
 tutem supernaturalem poenitentiae, quia illi carentes, non habent sufficiens prin-
 cipium ad eliciendam conuersionem, quare illi adscribi non poterunt quod non con-
 uertantur, imo nec poterunt precepto ad conuersionem obligari, aut certe inde effi-
 cietur precepta Dei esse ad implendum impossibilia, contra definitionem Tridentini
 sess. 6. cap. xi. et can. 18. presertim ibi, Nemo temeraria illa, et a Patribus anathe-
 mate prohibita uoce uti debet, Dei precepta ad obseruandum esse impossibilia;
 nam deus impossibilia non iubet, sed iubendo mouet, cuius mandata grauiora
 non sunt. quid enim est aequè impossibile, ac sine concursu Dei, et efficaci auxi-
 lio diuina exequi precepta? Denique inficiari nemo potest ex hac doctrina sequi,
 hominem prius a Deo deserui, quam ipse deserat Deum: quod aduersatur illis
 Osee 13. Perditio tua ex te Israel, et Eccl. 15. Ne dixeris; Per Deum ^{abest} ~~est~~, et de-
 finitioni Tridentinae Synodi sess. 6. cap. xi. cuius illa sunt, Deus namque sua
 gratia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur: quo loco non
 solum de gratia habituali, sed de quouis auxilio gratiae ^{con-} agere, constat ex
 fine, quem ^{con-} in eo capite propositum habuit, quippe adhortari homines uoluit,
 ut diuinae legi obtemperarent: et constat praeterea ex ipsa capitis inscriptione,
 et contextu: 9. Hanc gratiam, seu auxilium necessarium nemini Deus negat, praeterquam illi, qui eum antea deseruit. Hoc ipsum confirmant illa cap. 13. eiusdem
 sess. Deus, nisi ipsi illius gratia defuerint, sicut capit opus bonum, ita perficit:
 et quae supra propositione tertia — ex Hilario, Augustino, Fulgentio, et
 Prospero adducta sunt. Videant igitur sacrae fidei censors, an hae maior
 aliqua derelictio fingi possit, Deum scilicet ante prouisionem cuiuscunque
 determinationis uoluntatis nolle homini id auxilij conferre, sine quo homo
 conuerti non potest, nec bene operari, nec graui tentatione resistere.

Sexta Propositio

Est hæc sexta propositio de ratione formali libertatis, eaq̄ derumpta ex eodem
Banne, p. 1. p. 1. q. 19. ar. x. in resolutione ad 3. argumentum, ubi uult ad libera-
ritatem, et liberum eius actum nullam requiri indifferentiam potentia
operandum, uel non operandum, nec in intellectu, nec in uoluntate, sed solum
in ipso obiecto extrinseco, uel medio in ordine ad finem, sic. n. docet illo an
ad 3. argumentum uers. 3. documentum, et paulo inferius obseruans
est, ait, quod indifferentiam collocamus in ipso obiecto iudicato, non aut
opus est, ut in ipso intellectu, uel in actu ipsius indifferentiam esse in-
elligamus, nec ita multo post uers. 4. quociescunq̄, ait, actus uoluntatis
oritur ex prædicta radice iudicij semper erit liber. Unde quicquid ante
serit, uel comitabitur, uel superuenerit ad actum uoluntatis, si non
tollat iudicium illud a medijs respectu finis, non destruit libertatem opo-
tionis, qua stante definitione actus liberi, necesse est actum esse liberum.
Hanc doctrinam tanti facit, ut dicat esse præcipuè obseruandam. quæ
eandem repetit ibidem uers. sed dices, et uers. primus est.

CENSURA.

Hæc propositio magnopere fauet Hæreticis nostri temporis, et parum, aut nihil
distat ab eorum errore, qui negant libertatem in nobis oppositam necessitati
et constituunt uoluntatem ad unum determinatam. Nam quod magnopere
faueat Hæreticis nostri temporis, nulli dubium esse potest, qui quid illi se-
triant, quid dicant, intelligere uoluerint. Tenim nunquam illi nego-
ut refert Bellarminus lib. 4. de libero arb. cap. 14. homines cum aliquo
agunt, habere plenum, atq̄ perfectum usum rationis, ac proinde
nunquam tollunt iudiciū illud de medio indifferenti, quo solo potest

contendit

contendit Banes esse in voluntati libertatem. Haec sunt Kemnitij Calviniani apud Stapletoniū lib. 4.º de Iustificacione cap. 1.º verba. Noui motus, quos Deus operatur in conuersione, non imprimuntur in menti, et uoluntate, sicut cere imprimitur sigillū, nec sic operatur gratia, ut conuertio ipsa sit butum aliquod in somine sine motu, et actione aliqua mentis, et uoluntatis; nec est violentum aliquid, sicut saxum impellitur; nec est enthusiasmicum aliquid sicut aseptij olim reddebant oracula, quae nec intelligebant, nec meminuerant; sed quia conuertio ipsa est motus quidam, et mutatio in mente, et uoluntate, necessarium est ut in uera conuersione sint motus aliqui, et affectiones, quibus incipiant fieri applicatio quaedam uoluntatis, et mentis ad Deum, aliter faber utitur Instrumento inanimato; aliter Spiritus Sanctus operatur conuersionem in mente, et uoluntate, facit. n. ut intelligamus et uelimus etc. Vult igitur Kemnitius perfectum rationis usum in intellectu nostro reperiri, nec ullus afferri auctor potest, qui dixerit cuiusmodi Espectus negare iudiciū illud, et indifferentiam mediij, quam Nam Banes ad libertatem sufficere defendit.

quod cum defendit illud etiam defendat necesse est, nec Lutherum, nec Calvinū, nec ceteras Criticorum Reipublice pedes in doctrina de arbitrij libertate quicquam lapsos esse, nihil enim Banes ad libertatem requirit quod ipsi non ultro concedat Nam quid requirit Banes? qui non sustulerit, inquit, locos superius allatos, iudiciū illud intellectus circa mediū respectu finis non destruit libertatem. Immerito igitur Cone.º Ind.º sess. 6. illi condempnauit, et ecclesia uniuersa erraret dum eos in hac de libertate materia ab ecclesie Catholicae doctrina aberrare conuictit, neq. uero dici potest, ideo solum damnari quod negarint uoluntatem concurrere actiue ad suos actus, id autem Banes nunquam negasse, nam praeterquam quod nec ipse Banes in illa sua descriptione libertatis cuiusmodi actiuitatem expressit. Haeretici quidem certe illam non negant, nam Caluinius apud Quardum ar. 7.º iuxta editionem Louaniensem anni 1575.

pag. 282. uers. ad scripturam, sic inquit nos operamur, sed Deus efficit operari et
et infra certum est nos facere cum facimus, sed ille facit ut faciamus, prebendo uis
efficacissimas uoluntati, multaq; in eane sententiam similia uerba ex 5.º Aug.
desumpta quæ refert Ruardus ar. 7.º pag. 269. uers. quem libertatem, et p.
273. uers. cum igitur, et Bellarminus lib. 6.º de gratia, et libero arbitrio cap.
de Caluino, et Kemnibio loquens sic ait. 2.º docent uoluntatem nostram
in pietatis operibus sic agi à Deo, ut non possit non agere, et quamuis ipsa
quoq; concurrat actiue, quoniam ipsa est, quæ actionem producit, et quam
rima alia, quæ conuincunt illos actiuitatem uoluntati tribuisse, tum idem
Bellarminus lib. 2.º de amissione gratiæ, et statu peccatorum cap. 3. uers. atq;
Ege, ex Theodoro Beza, tum Stapleton. lib. 4.º de iustificatione cap. 9.º ubi
presertim ^{de} Lutero Ege addit, de hac re, nec Lutherus ipse unquam dubi-
tauit quin in conuersione mentis, et uoluntatis in Deum aliqua esset actio
et agitatio in intellectu, et uoluntatis spontanea scilicet, et non coacta, con-
uersio enim est actio, et quod uoluntas agit sponte fit. quæcum ita fieri
negari non potest quin Ezechiei, et perfectum iudicium intellectus concedatur
quo de medijs indifferentibus iudicetur, et uoluntati actiuitatem etiam
presupposita efficiat Dei prædeterminatione, nec aliquid ex ijs negare,
quæ Baner ad libertatem docuit esse necessaria nihil igitur est, in quo sen-
tentia Baner cum sent.º Ezechieorum nobis temporis non congruat, quo potius
alterum eorum necessario est dicendum, uel satis dignam causam non fuerit
cur Ezechiei illi à Cone.º Ind.º damnarentur, uel eandem Mag.º Baner notam
esse inuendam. Et sane uel Ege Baner uerba stante iudicio rationis quæ
anteceperit, uel comitabitur, uel superuenerit non debere libertatem
satis sunt ad catholicam de hac re ueritatem destruendam. Ex hoc enim
necessario inferitur quod tanto opere Catholicis extorquere conantur Ezechiei
determinationem scilicet qua omnis uoluntati indifferentia eripitur

omnis

omnis ad operandum, uel non operandum potentia aufertur, omnisq; operandi
 necessitas inducitur nihil impedire libertatem quo posito Eretici parati, ut putant
 victoria triumphant, et clamant liberum hominis arbitrium remesse de solo titulo, uel
 potius titulum sine re. quod si tantopere cum Ereticis conuenit ^{Sec} ~~ex~~ sententia
 satis constat quam non possit cum sacra scriptura consentire, quae libertatem uolun-
 tatis humanae semper explicat, tum per indifferentiam ad utramq; partem, tum per
 potestatem faciendi, et non faciendi, tum per dominium in ipsum actum quod eam indif-
 ferentiam includit quam Baues funditus euertit, sic Genesi 4. Deuteron. 30 Iosue
 ultimo 2. Reg. 24. et potissimum Ecclesiast. is. eo in loco Deus ab initio constituit
 hominem, et reliquit illud in manu consilij sui et; et infra. Apposuit tibi aquam,
 et ignem, ad quod uolueris porrige manum tuam. Ante hominem uita, et mors
 bonum, et malum. quid ad indifferentiam libertatis asserendam dici potuit ex-
 pressius? Ad quod Ecclesiast. 31. inter iusti laudes illa recensetur, qui potuit trans-
 gredi, et non est transgressus facere malum, et non fuit, et sexcentis alijs in locis,
 quae postquam in hanc sententiam attulit Concilium Senonense cap. is. in Ege uer-
 ba concludit. Percurrenti sacram scripturam passim obuium est quod liberum
 utramuis in partem hominis arbitrium assereret. At libertas Ege utramuis in parte
 quam Conc^m et scriptura tuentur ~~cum~~ ^{cum} nec^m determinatione ad unam tantum partem
 esse potest quam Baues satis esse dicit, nec tunc indifferentia quam nos ponimus,
 Sed adhuc clarius Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 5. quippe non satis habuit li-
 bertatem arbitrij communire, sed id etiam in quo illa consisteret ea ratione
 definit. Ut qui per peccata a Deo auerti erant, per eius excitantem, atq; adiu-
 uantem gratiam ad conuertendum se ad suam ipsorum iustificacionem eidem
 gratiae libere assentiendo, et cooperando disponantur. Haecenus humanam li-
 bertatem, eiusq; liberum utrum satis clare asseruit, tam uero, ut illius modum
 et indifferentiam explicaret Ege addit, ut tangente Deo cor hominis per spiri-
 tus sancti illuminationem, nec homo ipse nihil omnino agat in inspiratione illa

accipiens, quippe qui et illam abijcere potest. Igitur eam indifferentiam Con-
sequitur, qua voluntas inspirationem, tum recipere potest, tum abijcere
quam doctrinam sic approbavit, ^{con} adeo ~~que~~ ad salutem consequendam
duxit esse necessariam, ut eam can. 4.º in hunc modum confirmet. Si qui-
dixerit liberum hominis arbitrium a Deo motum, nihil cooperari esse nec
posse dissentire si velit, anathema sit. Et cap. ult.º eisdem sessionis eum
traditam de Iustificacione doctrinam fideliter, ac firmiter non receperit
affirmet iustificari non posse. Est preterea doctrina cuius propositionis
contra communem omnium Patrum, et Scholasticorum sententiam in hac quam dixi-
mus indifferentia contribuentem hominis libertatem, ita expresse Clemen-
tis Epistola 3.º de officio Sacerdot. Justin. Martir. apolog. p.º pro Christianis
sertim ibi, neque quicquam eorum laude dignum esset, nisi utraq; in partem
vertere, et quasi flectere se possent, Irenaeus lib. 4.º aduersus Ereses cap.
Tertullianus lib. de exortatione castitatis ad finem lib. de Monogamia
aduersus Marcionem ad initium ibi libertas arbitrij in utramq; partem con-
cessa est Origen. lib. 3.º Periculis. cap. p.º Athan. orat. contra Idoles Basil.
lib. 3.º contra Eunomia, et in illud Esai. 14. Semen reprobum, Nazian-
zenus apolog. p.º Chrysost. homil. 60. in cap. 18. Matt. homil. 2. de Lazaro
19. in Genes. Cyrill. Alexand. lib. 4.º in Joannem cap. 3. Epifanius lib. p.º ad
Ereses cap. 19. Hieron. p.º dialog. ad Pelagianos, et ad finem lib. 3.º et Ep.
147. ad Damatum Aug. lib. 3.º de lib.º arb.º cap. 2.º et 3.º et 18. et 25. lib.
spiritu, et littera cap. 84. de predestinatione sanctorum cap. 5.º et alijs
adductis, Inmodicus Chinen. in his, quae ante mille annos scripsit ad Con-
cilium, irridet libertatem, in qua in una tantum parti datur eligendi
licentia, et subiicit quare electionem nominat, ubi unam tantum partem
auerit sine concessam. citatur a Iuriano lib. 4.º contra Magdeburgen-
2. Damasc. 2. de fide cap. ab. in nostra potestate dicit sunt ea, quae

est

est nobis facere, vel non facere, et gaudere inferius nobis liberatum, quae in utramque
 aequae contingere possent, velut moveri, et non moveri, appetere, vel non appetere,
 gaudere, et non gaudere. Bernard. ^{in cant.} sem. 81. et alij Patres citati a Bellarmino lib. 4
 de lib. arb. cap. 14. ^{in cant.} Scholasticis fere omnes idem affirmant secuti sunt.
 q. Metaphis. tex. com. p. vbi optime d. Thomas lect. 4. et eodem Arist. 3. ethicor.
 cap. 5. Magr. 2. dist. 24. cap. de libero arb. et dist. 25. initio D. Tho. p. par. q. 4.
 ar. 2. et q. 83. ar. 2. 3. et p. 2. q. p. ar. 4. q. 22. de verit. ar. 6. q. 3. de potent.
 ar. 7. ad 13. arg. Alens. p. 2. q. 72. memb. 2. ar. 3. s. p. et s. s. et Th. 3. ar. 5.
 Henric. quodl. p. q. 16. et quodlib. 14. q. 5. Maior. in 2. dist. 25. q. p. Osdam. in
 p. dist. p. q. 6. Capred. in p. d. 38. q. p. ar. 2. ad 2. 4. conclus. et 2. dist.
 24. q. p. ar. 3. Henric. quodl. p. q. p. ar. p. Ruard. art. 7. ad initium Castro verbo
 libertas, Jones p. par. quodl. 41. ar. 2. par. p. 2. et 3. Commentarij. victoria
 selecte de veniente ad actum rationis proposit. 4. n. 6. Sobus p. de natura, et
 gratia cap. 16. Ferrarien. 3. cont. Gent. cap. 15. s. ad cuius evidentiam, et fere
 omnes recentiores, qui omnes actum liberum nequaquam censent, qui a voluntate
 non oritur, quae habeat potentiam, atq. indifferentiam ad non operandum,
 cum operatur, vel ad oppositum actum eliciendum, quod vel ipse Bannus cum
 argumentis urgetur, fatetur, atq. ita fatetur, ut hoc commune esse omnium
 sapientium axioma pronunciet, sic in Commentarijs in primam partem q. 1.
 ar. 2. dub. 2. d. 3. in probatione contra Scotum apponamus verba ipsa
 Sancti Patris Philosophi, et ceteri Sapientes illud dumtaxat appellant liberum
 quod possibilitatem habet ad esse, et non esse, ita Arist. 3. ethic. cap. 4. et d. Aug.
 lib. 3. de lib. arb. cap. 3. inquit illud solum in nobis liberum est, quod in nobis est
 facere, et non facere Hieronymus in Epistola ad Damascen. de filio prodigo circa
 finem Damasc. lib. 2. de fide cap. 28. Ego Banes. extremo loco illud est quod dili-
 gentissime advertendum quod admissae sententiae nihil fieri, aut omitti potest,
 quod vel laude, vel reprehensione dignum sit, nullum erit peccatum, nullum

nullum meritum, nulla virtus. Neg enim peccare, aut cum merito, et virtute
rari censenda est voluntas, quae dum aliquid agit, nequit non agere, nec ag
dum non agit, quippe nec quodlibet, nec meritum, nec virtus esse potest. ut
in voluntate libertas, et indifferentia ad operandum, et non operandum detur
ut certe in hac opinione desideratur. Quo etiam fit ut absurda omnia, quae
ex sententia Iudei, et Caluini deducuntur a Doctoribus, qui magna in illum
omnia conscripserunt eodem plane modo ex hac sententia consequantur. Si
si verba omittere uelimus, et rem ipsam attendere, idem plane sentiunt, ne
uero discrepant, eandem enim determinationem voluntatis Eretici apto
bulo necessitatem ibi Catholici uocabulo prorsus contrario libertatem uocant
nem, et multo ante aduertit, et optime expendit Bellarminus tomo 3. lib.
de libero arb. cap. 14. sub fin. et imo ipse Caluinus facile concedit libertatem
et liberum arbitrium. Si nulla in his uocibus indifferentia denotetur, au
testas flectendi se in utramuis partem. Hanc enim illi uehementer displicet
liberi arbitrij uoce designari, sic enim ait apud Ruardum ar. 7. pag. 136.
2. ad finem in adiet. Colonien. 1582. quousquisq; est, qui dum alicui
Homini liberum arbitrium audit, non statim concepit mentis suae, et uol
tatis suam, qui flectere se in utramuis partem potest. Et est. seq. si con
opponitur libertas liberum esse arbitrium, et constanter asseuero, ac pro
tuo habeo quisquis secus sentiat, si hoc liberum uocetur, quia non cogatur
sed sponte agatur sua, sed cum aliud prorsus uulgo concepiat, et imaginatur
Ergo in mentem ueniat, habere sua sub potestate bona, et malum, ut a
liberum eligere suae naturae queat, hac causa est cur mihi displiceat
Sed contra hanc Banci, et Caluini libertatem indifferentiam prorsus excludo
in censura propositionis 7. et 8. plura dicemus

9. Stapleton. in promissionis morali ser. 2. Schemata. 3. quadrages. refert act. 3. spontaneam
Calui. concedere sed partim ex abta dei uoluntate cui resisti n. pot, partim ex gra. per seipsum
efficaci qua sum. Vol. n. abijcere nequit, docet amaran impedim. 3. libert. 5. Item Angles.
in antidoto euang. joan. 2. c. 15. pag. 323.

Septima Prop.

Septima Propositio

454

Liberum hominis arbitriū a Deo motū, et excitatū non potest dissentire in sensu composito. Est Dominici Banes p.^a parte q. 23. ar. 3.º dub. 3.º ad finem conclus. ultime vers.^o Tandem advertendum ubi ait verba illa Concilij Tridentini. 6. can. 4. liberū hominis arbitriū a Deo motū, et excitatū potest dissentire, si velit, debere intelligi simpliciter loquendo, non autem in sensu composito. Et 2.^a 2.^e q. 2. ar. 1.º dub. 2.º ad 4.^m argumentū 3.º docum. vers.^o Jam vero ad objectionem, docet illam propositionem Concilij Tridentini esse veram simpliciter, et absolute loquendo, et si sermo sit de divina motione excitante, et vocatione efficaci: Tunc enim simpliciter, ait, et absolute loquendo verificatur, quod homo habet potestatem dissentendi si velit. et infra. Quid ergo mirantur isti, si dicamus, quod impossibile est in sensu composito, quod Deo sic excitanti, et vocanti homo velit resistere, et dissentire. Similiter p.^a par. q. 23. ar. 7.º ad 3.^m argumentū. Implicat, inquit, contradictionem, quod simul stante auxilio Dei efficaci, homo non consentiat Deo vocanti, et preparanti: Et infra, Impossibile est, quod Deus proponat istum hominem preparare ad gratiam sue, et tunc, et quod iste homo non prepararetur. Et eadem q. ar. 5. dub. circa 6.^{am} et 7.^{am} conclus. ad 7.^m argumentū Jauelli, efficaciter, inquit, Deus movet voluntatem nostram, neq. effectus diuine voluntatis impediri potest a voluntati nostra, sed necesse est necessitati consequentis, et suppositionis, quod voluntas nostra sequatur efficaciam Dei directionem, et concursum. Et infra vers. Ad illud vero Tridentini sic ait; Si conciliū loquitur de auxilio efficaci, quo homo iustificatur, dicendum est, quod liberum arbitriū simpliciter in sensu diuiso potest dissentire, si velit, non autem in sensu composito. Horū similia repetit multis alijs in locis, et posita alia sententiā quam mordicus defendit de prædeterminatione voluntatis ex vi motionis efficaci, ea tenetur assereri. sed hanc sententiā infra referam propositione octaua. et ut erroneam refellam.

Doctrina, quæ in his propositionibus continetur, in primis eadem esse videtur erro-
 re, quem docuit Calvinus lib. 2. institutionum cap. 3. §. ii. cuius verba refert
 Quardus ar. 7. in responsione ad argumenta Caluini fol. 240. col. 2. in
 Colonienſi ann. 1582. et Bellarminus lib. 6. de gratia, et lib. 2. de arb. cap. 9. ad
 et cap. ii. initio. Voluntatem, inquit Calvinus, mouet Deus, non qualiter in
 seculis traditum est, et creditum, ut nostris postea sit electionis motioni Dei
 obtemperari, aut refragari, sed illam efficaciter efficiendo est vbi et contra
 sententiam, quam ego, et alij Præs Societatis Iesv defendimus, et multis
 uel traditam, et creditam Calvinus facit, sed respicit impudenter, et eam
 ipsam sententiam, quam nos erroris damnandam esse contendimus, ut
 bellum ecclesie moueat, libenter amplectitur. Calvinum uero loqui de gratia
 et motione efficaci uerba, quæ sequuntur, aperte declarant: Sed illam efficiendo
 efficiendo et infra; Nec secus accipi sententia Christi potest; omnis, qui a
 a Patre, uenit ad me, nisi ut gratia efficiens ex se doceat et quæ uerba Albertus
 Pignus refert lib. 6. de lib. arb. fol. 98. loqui uero in sensu composito manifestum
 est quam ut probationem indigeat. nam uerba, obtemperare, et refragari moti
 Dei, quæ Calvinus utitur, ex sua motione sensu composito inuadunt. nemo enim
 obtemperare potest, aut refragari motioni Dei in sensu diuino, hoc est, nulla ex ipſa
 motione, quod aduerbium illud Postea, aperte declarat, cum respectum
 ad motionem antea precedentem non tempore, sed natura, ac perinde de ipsa
 tentem, nam de illa, quæ precedit tempore, nulla est, uel fuit unquam con-
 uersa. Ex quibus constat eandem esse esse in re Barbes, et Caluini sententiam
 eam uero esse erroneam aperte probari potest ex definitione Concilij
 ses. 6. cap. 5. et can. 4. quæ, ut manifestum est ex parte 2. actorum eiusdem
 fol. 12. pag. 1. facta est contra Lutherum, et alios eius temporis Hæreticos

In illo

In illo 9.º cap. 5.º cum ipso capitis initio necessitatem græ præuenientis, ut peccator conuertatur. Conciliū proposuisset, deinde uoluntatem liberè consentiendæ uocationi diuinæ docuisset illis uerbis; eidem gratiæ liberè assentiendæ demū explicat modum, quo libera uoluntas gratiæ præhabitiæ per illuminationem Spiritus Sancti, et inspirationem quam recipit, assentitur, nimirum ut diuinæ uocationi cooperetur, non solum recipiendo, sed etiam agendo, non actione solum spontanea, et uoluntaria, quod Caluinus, et alij Eretici admittunt, sed et libera, atq. eo modo libera, ut possit ob inuicem liberatati non tantum suspendere concursus, et non consentiendæ, sed dissentire quoq. uocationi, et inspirationem abijcere; Ex enim habet; ut tangente

Deo cor hominis per Spiritus Sancti illuminationem, nec homo ipse nihil omnino agat, inspirationem illam recipiens, quippe qui illam, et abijcere potest. Et can.

4. Si quis dixerit liberum hominis arbitrium a Deo motum, et excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atq. uocanti, quoad obtinendam iustificationis gratiam se disponat, ac præparet, neq. posse dissentire si uelit et Anatematit.

Ergo de fide est uoluntatem, inspirationem quam recipit abijcere potest, et motioni Dei, cui cooperatur assentiendo, dissentire posse si uelit.

In his definitionibus Concilium agere de gratia, et auxilii efficaci, et ipse Dominicus Banez fatebitur, et per se clarum est; tum quia Concilium de ea gratia loquitur, cui homo cooperatur assentiendo, ut illa indicant uerba capitis. 5.º. eidem gratiæ liberè assentiendo, et cooperando, et illa can. 4.º. Nihil cooperari assentiendo Deo excitanti: tum etiam quia Conciliū illis uerbis confutat Ereticū Lutheri, et Caluini dicentium, non esse in potestate uoluntatis refragari motionem Dei; quos de motione gratiæ efficaci id dicere certum est, et de Caluino iam supra demonstratum. Denique quia si solum de gratia sufficienti sermo esset, facile respondere possent Eretici definitionem illam ueram esse de motione quadam remissa, et sufficienti, non uero de efficaci. Quare ut uim habeat contra eos Ereticos definitio Concilij illa uerba intelligenda sunt de qualibet motione, et gratia etiam efficaci, cui liberum arbitrium ita cooperetur,

et consentiat, ut eam possit abijcere, et illi dissentire.

At Respondet Dominicus Bannes, Conciliū Eis loci loqui in sensu diuiso, hoc est
siderato libero arb^o secundum se, et sine tali auxilio, non uerò in sensu com
hoc est actu existente in voluntate cuiusmodi Dei motione, et auxilio.
Ege responsio est aperte contra sensum, et uerba ipsius Concilij; ^m quia Con
statuit liberum arbitriū a ipsa motum, et excitatum a Deo posse illi dis
sistere, et tangente Deo cor hominis, etiam inspirationem, quam recipit, posse
abijcere: quæ omnia sensu compositum aperte declarant, et actualem mot
excitationem, inspirationem, receptionem, et tactum actualem tunc tempor
quando homo dissentire potest, perspicue designant quæ de libero arbitriū
secundum se, et eo tempore, quo nullam habet motionem, et excitationem,
nullam recipit inspirationem, nec uera de illo esse potest illa propositio, de
presenti tangente Deo cor hominis, interpretari, ridiculum, et erroneum
esse uidebitur: Posterea uerba illa, dissentire, et abijcere, quæ Conc^m. unuer
sæ præcipua sua notione, sensum compositum inuoluunt, et diuisum exclu
nemo. n. diu potest dissentire non uocanti, sed uocanti; nemo abijcere inspi
rationem, quam non habet, sed quam habet; nemo resistere absenti, sed præ
imò pugnantia loquitur, qui propositionem Concilij in sensu diuiso uera
esse contendit. nam si liberum arbitriū ponatur absq^{ue} hoc auxilio, et motio
diu non poterit dissentire, atq^{ue} illam abijcere, sed solum non consentire,
non conuerti. quare siue est impossibile, ut liberum arbitriū sine ulla
uatione uocationi consentiat: ita impossibile est, ut secundum se confu
tum, et sine ulla uocatione, uocationi dissentiat, et sine ulla inspiratione
inspirationem abijciat.

Secundi Nam Conc^m. illis uerbis de libero arb^o a Deo motu, et excitato aq^{ue} defini
cooperari auentiendo Deo excitanti, atq^{ue} uocanti; et posse dissentire si uelit. sed
ta uerba accipi debent in sensu composito de libero arb^o non secundum se sumpti

aut carente excitatione, et motione Dei, cum cooperari non possit assentiendo, nisi actu motum, et excitatum a Deo. 9° et posteriora in sensu composito accipi debent, cum dissentire non possit, nisi actuali uocationi, et motioni Dei.

3° si Propositio Concilij in sensu diuino uera est, Ecce etiam erit uera; Homo potest resistere uoluntati efficaci Dei, quam omnes Catholicus, tanquam Hæreticam, atq; illis sacris scripturis uerbis exher. 13. Non est, qui possit tuis resistere uoluntati; aduersariam merito aduersantur, et nihilominus in sensu diuino fieri possit, ut non sit id, quod uult Deus, si ponamus Deum id non uelle, et uoluntatem eius a re uolita seungamus; quod est effuere sensum diuinum. Quare si propositio: Ego nude posita Hæretica censenda est, quoniam ui diuini uocis, Resistere, non possit admittere sensum diuinum, sed necessario compositum includit, Ecce quoq; propositio, Non possum dissentire motioni Dei, uel non possum inspirationem abijcere, cum ui uocum Dissentire, et Abijcere, æque ac uox Resistere, sensum compositum inuoluat, et diuinum excludat, non minus Hæretica censenda erit.

Deniq; quoniam explicatis uerbis Concilij Tridentini in sensu diuino, definitio Concilij prorsus eneruatur: tum quia, ut constat ex parte 2^a Actorum Concilij Tridentini, Patres uerba illa, Nemo possit dissentire, si uelit, et illa, quippe qui illam abijcere possit, apposuerunt, ut ostenderent ex ui gratiæ, et motionis diuinæ quantū uis efficaciæ, scilicet qua homo consentit, et conuertitur, liberum uoluntatis utrum non impediri. At si homo uolum dissentire, quando non mouetur a grā, nec diuina motione excitatur, non bene ostenderetur, liberum uoluntatis utrum retineri, quando homo gratiæ efficaci motus prestat consentiū. Ergo Concilium definire uoluit uoluntatem posse dissentire, dum habet in se diuinam excitationem, et motionem, quæ consentiū figuenit, et causa exigit assentiendi, ac prouide non in sensu diuino, sed composito. Idcirco, ut ex ipse actis constat, uerba illa Addiderunt, ut Lutherum, et alios Hæreticos nostri temporis damarent, qui nunquam negarunt liberum arbitrium posse dissentire,

quando a Deo non mouetur, sed solum quando efficaciter mouetur a gratia
id quod perspicuum est ex saluini verbis, quæ supra crebularimus. Ergo
concedendum est definitionem Concilij, si in sensu diuino accipiatur, nullum
habere ad refutandoam Ereticæ Luterei, et saluini, aut definitum ex
liberum arbitriū dissentire posse uocationi, et motioni Dei, qua actu mouet
ad consentiendum, ac proinde in sensu composito.

Confirmari possunt, quæ hactenus diximus de sensu definitionis Concilij Iud. ex
Patribus, qui eidem Concilio interfuerunt, si enim liberam uoluntatem Dei gratia
atq; motioni, qua actu conuertitur, posse resistere, reniti, dissentire, non
consentire, reluctari, abijcere, et renuere pronūciarunt, ut perspicue constat
ex 2^a parte actonū eiusdem Concilij, presertim fol. 24. pag. 1^a et fol. 2
pag. 2^a ex R. D. Feltrensi, et fol. 43. pag. 2. ex R. D. Lancianenti, et fol.
48. pag. 2^a ex R. D. Britonorien, et fol. 48. pag. 2^a ex R. D. Calagunita,
fol. 51. pag. 2^a ex R. D. Generali Heremitarum, multisq; alijs, et deniq;
summa Responsonis Pauli in Congregatione, quæ habentur fol. 53. pag. 2^a
Eis uerbis, ex parte hominis requiritur, quod diuine uocationi consentum
prebeat, nec resistat: potest enim homo reluctari diuine uocationi iuxta
id, quod habetur Proverb. 1°, uocauit, et non uultis, et Matt. 23., quibus
uolui congregare filios tuos, et noluitis; et Actonū 7° uos resistis ^{spiritu} spiri
Sancti, et fol. 54. pag. 1^a ex illis uerbis, quæ tanquam Aug. lib. de dogma
citantur, Initium scilicet salutis nostre Deo miserante habemus, ut
acquiescamus salutiferæ uocationi, nostre potestatis est, et quod magna an
maduersione dignum est, nullus ex tot Patribus Concilij contrariam sententi
quæ affirmat uoluntatem dissentire non posse gratis, et motioni efficaci Dei, ac
asseruit, aut indicauit. Nec dici potest eos non loqui in sensu composito, ut
loquantur de diuina uocatione, cui prebet homo consentiū, nec resistit,
illi dissentire possit, et resistere, ut in 1° decreto quod referitur fol. 91.

2. definitum fuit, ut perspicuum est ex verbis supracitatis; imò cum fol. 134. pag. 1ª quidam ex Theologi proposuissent, ut illis verbis can. 3. Sicut potest dissentire, adderetur, comuni vocationi, quòd idem aliqui Patres fol. 166. pag. 1^a 2ª dixerunt addendum; Concilium tamen illa verba, comuni vocationi nec addidit, nec censuit addenda, ^{forsan} ne Ereticis, contra quos agebat, et illorum sententiis, qui voluntatem alicui speciali vocationi dissentire non posse affirmant, aliquo modo favere videretur. Cum vero fol. 263. pag. 2^a Propositum esset circa illa verba, Inspirationem illam recipiat, ut adderetur, quam tamen et non recipere in potestate sua est, et fol. 267. pag. 2^a ut adderentur can. 3° verba illa, sicut etiam dissentire potest, totius Concilij consensu addita fuere; et in Concilio tyris excussis habentur.

Confirmatur preterea eam, quam explicavimus fuisse mentem Concilij Tridentini ex ijs, quos refert Joannes à Bononia lib. de prædestinat. parte 2^a de lib. arb. fol. 103. in editione Lovanienti anni 1555. qui cum quorundam Catholicorum interpretationem illius loci Tridentinæ Synodi recubilet describit; Coeterum quia non desunt modo homines, quamvis omni pietate præditi, aliter de libero hominis arbitrio, dum iustificamur, quam nos sentientes; ac ideo eius Decemeneri Concilij clarissimam doctrinam obscurari conari quodammodo videntur, dum dicunt hominem habere libertatem arbitrij, ut exhibitioni, admonitioniq; divinæ resistere possit; sed ijs inspirationibus, atq; admonitionibus suppositis nullum resistere arbitrium. obscurare autem dixi, quoniam ex dictis Ab. 7. Hieronymi à Bononia Sedi Ap. Huntij dignissimi, necnon Archiepiscopi Comsanis professoris Theologi peritissimi, atq; Jacobi Salatii Mag. Epimij apud Cardin. Imperatorem v. m. cognomento maximus residentis, eandem opinionem in Sancta Tridentina Synodo fuisse summa diligentia à Patribus discussam, et tanquam minus probabilem optimo Jure percepti reiectam. Hæc ille. ergo non solum fuit mens Concilij definire supposita Divina inspiratione, et motione, posse dissentire, et resistere, sed etiam aliquando

re ipsa dissentire, et resistere. quod aperte probant illa sacrarum literarum testimonia
quibus Theologi, et Presbiteri Concilij Tridentini in suis Congregationibus, et disputationibus
uti sunt, quae in illa 2^a parte actorum referuntur loco supra citato, praesertim
illud Proverbia 1°. vocavi, et renuisti; Matt. 23. quoties volui congregare
filios tuos, et noluisti. Actorum 7°. vos semper spiritui Sancto resistitis, sicut
Pater verbi, ita et vos. ex quibus locis non solum colligitur facultas resis-
tendi, et dissentendi divinae vocationi, sed eam cuiusmodi esse, ut loque-
secundum mores hominum ad actum deduci possit, imo re ipsa reducta sit, quae
confirmari etiam potest ex illo 2^a Concilio. 6°. Exhortamur, ne in vacuum
Dei gratiam recipiatis. Ergo gratia Dei, saltem qua communiter homines
mouentur, talis est natura, ut in vacuum recipi possit, et aliquando reci-
piatur, si voluntas illi non consentiat, aut re ipsa dissentiat: alioquin
locum non haberet. Pauli exhortatio ut infra propositione actua ostendit
est igitur eius conditionis, cui possit voluntas sua nequitia dissentire
et resistere, eamque abijcere, ut docuit Conc. Tridentinum.

Contra eandem Baner sententiam est Conc. Senonense in decreto is. fidei co-
Lutheranos, praesertim ibi. Neque enim liberum arbitrium asserentibus, divina
excludimus propterea gratiam, quod illi (Erethici scilicet, falso toties imponere
non verentur, atque hoc fumo credulorum oculos perstringere, sed iuxta veritatem
veram eo extendimus, ut voluntas humana misericordiae praeuenientis
auxilio suffulta sese convertat in Deum etc. Deinde subiicit, Neque tam-
tanta gratiae necessitas libero praediacat arbitrio, cum illa semper sit
prompta, nec denique tale sit cuiusmodi Dei tradentis auxilium, cui re-
sistit non possit. quid a peccatis dei potuit! Hoc ipsum Conc. ibidem probat
ex locis sacrae scripturae supra citatis, quoties. n. ait, Dominus voluit con-
gregare filios Hierusalem, sicut gallina congregat pullos suos sub alas,
noluerunt. frustra certe Stephanus Iudaeos dura cervicis, et vinculis

cordis argueret, qui semper Spiritui Sancto resistunt. Quod Paulus Thesa-
lonicenses admoneret, Spiritum ne extinguerent, si divinis inspirationibus
inevitabiliter raperentur. Irasit quidem Deus, sed in eius odorem currimus,
non vi, non unco raptamur, quod expressius dicitur ad physicam illam de-
terminationem divini concursus, cui voluntas nec dissentire potest, nec
resistere, ab ecclesia eliminandam!

Contra eandem sententiam est communis Patrum consensus, praesertim Aug^s, qui optimus
gratiae Magister semper est habitus, ut celeberrimus Papa dixit in Ep^{ta} ad Episcopos
Galliae. Aug^s Ergo lib. de Spiritu, et littera cap. 34. explicans donum vocationis,
quod non est in nostra potestate. Egit ait, Nemo habet potestatem quod ei veniat
in mentem, sed consentire, vel dissentire propriae voluntatis est: Et post pauca,
Profecto, et ipsum velle credere Deus operatur in homine, et in omnibus mise-
ricordia eius praevenerit nos, consentire autem vocationi Dei, vel ab ea dissen-
tire propriae voluntatis est. Quis in loco Augⁿⁱ loqui de gratia praevenerenti, et
vocatione efficaci, qua Deus non solum suadet, sed etiam persuadet, clare
constat ex verbis sequentibus, et haec posita docet nostrae voluntatis esse illi
consentire vel ab ea dissentire: Ergo gratia, qua Deus persuadet, non est talis
naturae, nec ita efficaciter determinat voluntatem, ut ab ea dissentire non
possit. Similia docet Aug^s lib. de praedestinat^o Sanctorum cap. 5° ibi, Non quia
credere vel non credere non est in arbitrio voluntatis humanae; et lib^o p^o ad
Simplicianum q. 2^a, et lib. de dono perseverantiae cap. 14. et ^{li} 12. de Civitate Dei
cap. 6°, et omnibus illis in locis, quibus efficaciam gratiae in sola vocatione, et
suavitatem quaedam in voluntate producta constituit: de quibus infra propositioni
7^a dicemus, et in omnibus illis, in quibus docet, Et duobus aequali vocatione vo-
catis alterum converti, alterum non item. Similia docet B. Prosper optimus
Augustini interpres lib. 2. de vocat. gent. cap. 8. ad finem, et cap. 9. alias cap.
26. et 27. ubi cum dixisset voluntatem hominis esse necessariam post gratiam,

hi de illa ait, De sua habens mutabilitate, si deficit; de gratis opitulatione
si proficit; et infra, quod a multis refutatur, ipsorum est nequitia; quod a
a multis suscipitur, et gratis est diuina, et voluntatis humanae: et paulo
ferius cap. illo 9. alias 27. qui ad obediendum tibi, ipsum uelle tui donat, ut
a perseuerantibus illam mutabilitatem, quae potest nolle, non auferat: alioquin
nemo unquam fidelium recessit a fide; et paulo post, Nec collatam tibi
tiam negligeret 9. ex Prospero sententia gratia, qua homines a Deo m-
uentur, talis est natura, ut refutari possit, nec per illam auferatur vol-
tatis facultas, qua ab illa recedere, eamque negligere possit, et nolle; et contra
contra collatorem, illa samiani uerba, Nobis uero est ut quotidie attri-
bem gratiam. Humiliter subsequamur ne dura ceruice eidem resistentes
reamus audire. Indurauerunt corda sua et stultus Prosper docet recte fu-
tradita a samiano, et subiungit, Ne putaretur nil superesse, quod per lib-
arbitrium ageretur. Ergo existimat in voluntatis potestate esse, subsequi
gratiam, aut eidem resistere. Idem aperte sentiat, et explicant Clemen-
Papa Epist. 3. Decret. de officio Sacerdotum; Irenaeus lib. 4. ad. Hereses cap. 71.
vol. 1. Romul. iq. in Genes. sub initium, et Rom. 22. Cyrill. Alexand. lib. 8. contra
lianum circa finem, et lib. ii. in Joan. cap. xi. Autor libri de euleniast. dicit
cap. xi. ubi, Initium salutis Deam miserantem habemus, acquiescere autem
diuinae inspirationi nostrae potestatis est. Quod etiam docet Bernardus de uita
cioni domo cap. 68. ad finem. Denique Anselmus, qui in illud Matt. 6. fiat
luntas tua, asserit hominem, licet uoluntati iustitiae Dei resistere non
posse tamen resistere uoluntati, quia ei Deus misericordiam confert. De
abiecit tibi, Paulum saltem uideri coactum a uoluntate Dei; et respondet
non ita esse, quia licet esset percussus, uoluntas tamen erat libera, ut
sisteret, si uellet; uult 9. uoluntatem humanam resistere posse gratis, et
motioni diuinae a uoluntate misericordiae Dei prouenienti. Libro uero

concordia

concordia gratiæ, et liberi arbitrij cap. 2. Quædam aut præscita, et prædestinata non eueniunt ea necessitati, quæ præcedit eam, et facit, sed ea, quæ eam sequitur: non enim ea Deus, quamuis prædestinet, facit uoluntatem cogendo, aut uoluntati resistendo, sed in sua illam potestate dimittendo. Similia docet lib. 2. cur Deus homo cap. 28. et alijs in locis; atq; alij præterea S. Patres, quos breuitati studens non commemorabo. Solum referam B. Franciscum, qui auctore S. Bonauentura in eius uita, ut humilitatem melius conseruaret, cogitare sepe solebat alios peccatores, si accepissent a Deo gratiam, quam ipse acceperat, maiorem in Dei obsequio facturus fuisse profectum. eandem rationem conseruandæ humilitatis S. Bonauentura tract. 9. Opusc. ad finem, et Beatus Vincencius Ferrerius tract. de uita spirituali cap. 3. tradiderunt. At huiusmodi ratio locum habere non posset, si gratia, cui B. Franciscus consentiebat, talis esset nature, ut eius uoluntas illi nec dissentire posset, nec resistere. Ex scolasticis hoc igitur aperte docent iniquæ illi duo S. Thomæ præceptores, tum Albertus Magnus 1.ª parte sum. tract. ib. q. 63. m. 3. ar. 2. ad argumenta proposita part. 1.ª præsertim ad 3.ªm ibi, quia iste liberij arbitrij erit, potest ponere obstaculum spui S. et operationi diuinæ; et potest impedire et. Idem in solutione ad argumenta proposita particula 2.ª repetit. tum et Alenti, 1.ª part. sum. q. 26. memb. 4. ar. 3. ex Damasceno, ubi et resistentiã, et contradictionem liberi arbitrij respectu prouid. concedit: et q. 40. memb. 4. in solutione ad 3.ªm bene explicat, etiam si contrarium fiat, non fieri contra Dei uoluntatem, et in actibus liberis omnem reijcit prædeterminationem.

Latet ea ex principijs S. Thomæ idem perspicue colligitur: nam 1.ª 1.ª q. 19. ar. 8. postquam optime explicuit diuinam uoluntatem non impedire contingentiam reru, sed potius eam stabilire, explicat modum, quo id exequatur, uidelicet quoniam effectibus necessarijs causas preparat necessarias; effectibus uero contingentibus causas contingentes, et defectibiles. cum 9. præcipua causa, quam deus acri supernaturali

libero, et contingenti preparavit, sit motio gratia, qua voluntas excitatur, et
tur ad consentum, absq; dubio ex sententia d. Thomae Ergo causa defectibilis erit,
contingens ratione voluntatis liberae, tunc qua non potest consentum efficere.
illa non ita determinabit voluntatem, ut dissentire non possit, nec resistere.
Iuxta d. Thomae 1^a 2^a q. 10. ar. 4°. nostram confirmat sententiam illam,
quia igitur voluntas est actuum principium, non determinatum ad unum,
indifferenter se habens ad multa, si deus ipsam mouet, quod non ex necessitate
ad unum determinat, sed remanet motus eius contingens. Ergo si potest
motione, voluntas non determinatur ad unum, illa posita dissentire potest
ex sententia d. Thomae. Similia docet 1^a 2^a q. 41. ar. 2° et q. 3. de potestate
art. 7° ad 13^m argumentum, et alijs in locis adducendis propositione 3^a.
Ex discipulis vero d. Thomae idem docent Agidius in 2° sententiarum par. 1^a dist. 5.
ar. 1° vers. Tenentur ergo, et dist. 7. q. 1^a ar. 2° vers. Sunt autem alij motus
tunc, praesertim ibi, deus semper, uel quasi semper facit cuiusmodi impetus
animabus nostris, quos possumus sequi, et non sequi et c. Idem docent Hervaeus
quodl. 1^a q. 1^a ar. 1°, Capredus in 2° d. 28. q. 1^a ar. 3. ad 12. contra
conclusionem, Caietanus 1^a 2^a q. 14. ar. 13. §. Nec subinendus est Scotus,
1^a 2^a q. 19. ar. 8. ad finem, et 1^a 2^a q. 11. ar. 2. §. ad hoc dicitur, praesertim ibi
voluntas mota a deo ad cuiusmodi nouum uelle et c. et infra, est tamen tunc
uelle ipsius elicitive, et est liberum, quia potest dissentire a tali uelle: Item
3° cont. sentent. cap. 159. §. Ad cuius euidentiam, ibi, Homo autem est liber
arbitrij, potestq; diuinam motionem sequi, et non sequi. Pro eadem facit
contra sentent. cap. 67. §. ad euidentiam 2° dubij. Scotus 1^a 2^a de natura
et gratia cap. 16. illis uerbis, quando autem deus cum libero homine con
curret, non uult illud fieri, nisi salua libera uoluntate, qua idcirco con
sere deo potest iuxta illud Actus 7° uos spiritui sancto resistitis,
ad finem 4° sentent. in quibusdam explicationibus suam opinionem
vers. quidam

60

vers^o: quidam uero circa illud Joannis 6°: Nemo potest uenire ad me, nisi Pater tra-
xerit eum; sic ait; Subiungit, qui audit, et discit, uenit ad me, quasi in nostra
potestate sit trahenti dissentire, aut consentire.

Ex alijs scolasticis, et scriptoribus contra Ereticos idem docent Gregorius in 2° d. 28. q. 1^a
ar. 3. ad 12. ubi probat necessariam esse gratiam prouenientem, in potestate tamen
uoluntatis esse sequi, aut non sequi eius motionem: quam doctrinam conformem esse
D. Thomae, docet Capred. loco supra citato, Vualdensis lib^o 1° doctrinalis fidei cap.
25. num. 9° multis confirmat eandem sententiam, et docet contrariam esse nouam,
et periculosam, neq; aliquid reperiri in antiquis Doctoribus, quod illi consonet, etiam
si illud asserere conentur Doctores, qui eandem sententiam defendunt. Nicolaus de
Kissa tractatu 1° particula 3. in disputatione de diuina uoluntatis extentione
ad 3^m ubi ait, Diuina uoluntate assistente, et prouocante uoluntatem
nostram posse non agere. Quardus ar. 7° sapè idem docet, doctè distinguens
de intentione, et motione Dei, et affirmans uoluntatem nostram posse resis-
tere diuino instinctui, quod ait esse definitum in Pudentino licet diuina in-
tentioni resistere non possit. Idem expresse docet, et fusius Antonius de
Corduba lib. 1° questionarij q. 33. dub. 2. post 1^m responsionem Alfonso de Castro
lib^o de Reges. verbo, tracia, Eretic 1° conclus. 4^a et verbo, Liberum arbitrium
ad 2^{am} obiectionem; Auctores censuræ Academiæ Coloniensis dialog. 2° pag. 36.
contra errores Cathedismi Mendemij, Jacobus Dauia lib. 4° orthodoxa expositionis
pag. 141. et 139. Joannes à Bononia lib^o de predestinatione p^{te} 2^a de libero ar-
bitrio pag. 103. Stapletonius lib. 4° de Justificatione cap. 8, et in Promptuario
Catholico p^{te} 2^a concione in die S. Stephani, ubi ait, esse prorsus in humana
uoluntate positum, uelit ne gratiam oblatam acceptare, an repudiare, semelq;
acceptam recipere, an abijcere in scripturis sacris bene uersato dubium esse
non potest ubi plurima adducit loca quibus id confirmet, et in explicatione
Euangelij feria 6^a Ebdomada 1^a quadragesime n° 2° fusius de hac re agens

sapientissime idem docet, et probat contra saluinum. Cunerus Petri Episcopus Leonardus
libro de libero arb. cap. 2.º et 8.º. fusius, et optime cap. 9.º et 10.º; Bellarminus
controvertia 3.º libro p.º de gr. et libero arb. cap. 12; Joannes Leclercus in Enchiridion
cap. 31. pro eadem sententia, Scobus, Gabriel, et alij Scholastici adducendi infra
proposit. 7.º et alij Doctores, qui docent, e duobus equalibus motionibus gratia
habentibus alterum dumtaxat consentire; alterum uero dissentire, aut minime
promoueri, ut vgo des.º Victorius in annotationibus ad caput 9.º Epistolae ad Romanos
Abitiodorensis lib. 2.º Summe tractatu 2.º cap. 3.º; Bonaventura in 4.º dist.
ar. 4.º conclus. 1.º Dionisius Cartusianus 2.º dist. 26. ar. 3.º Driedo. tractatu
de redemptione generis humani cap. 2.º p.º 5.º Ruard. ar. 7.º propositione 7.
10.; Sotus p.º de natura, et gratia cap. 16.; Bellarminus libro 6.º de libero
arb. cap. 15. sent. 9.; Vega lib. 6.º in Tridentinum cap. 9.; Joannes a Bonis
lib.º de predestinatione p.º 2.º de lib.º arb.º pag. 131.; Stapleton. lib. 4.º de iu-
sificatione cap. 8.º qui aperte docent eum qui non conuertitur, dissentire gratis
ut alios pretermittam, qui pro eadem sententia adduci possunt, finem faciamus
uissimis illis Alberti Pignij uerbis lib.º 6.º de libero arb.º fol. 98. ubi postquam cu-
bulerat illa Caluini uerba, voluntatem mouet, scilicet Deus, non qualiter me-
is uis traditum est, et creditum, ut nobis postea electionis sit motioni eius ob-
temperare, aut asfragari, sed illam efficaciter efficiendo. Pignij uerbis res-
pondet; omnibus ab initio seculi hoc ipsum uerissime traditum esse, et creditum
iam euidenter a nobis demonstratum est, aduersus quod nil nos mouet, Caluini
contraria assertio.

Octaua Propositio.

Nulla 2.º causa potest operari, nisi sit efficaciter a p.º determinata, et nulla causa
potest exire ab eius determinatione. Hec propositio desumpta est ex duplici loco
mirici Banes; nam in p.º, uidelicet p.º parte q. 14. ar. 13. dub. ult.º. uer.

Ad

Ad hoc respondetur col. 327. in editione Romana 1584. sic ait, Si concursus p^a cas^u
 non esset efficax ad determinandum omnes causas 2^a, nulla 2^a causa operaretur
 sui effectum, quia nulla 2^a causa potest operari, nisi sit efficaciter a p^a determinata.
 In 2° vero loco, nimirum eadem q^{ue} et dub^o col. 325. uer^o. Haecenus explicuimus; Ista
 inquit, necessitas sumitur ex efficacissima p^a cas^u virtuti, quae ita determinat omnes
 causas 2^a ad suos effectus producendos, quod nulla causa 2^a potest exire ab eius
 determinatione. Praeterea quest^o illa 14. ar. 13. dub. 3°. 5. Sed aduertendum est
 col. 313. Licet causa, inquit, contingentes, prout subduntur determinationi
 p^a cas^u, sint determinatae, et completae ad operandum in sensu composito, tamen
 simpliciter, et in sensu diuiso contingentes manent, et indeterminate et quod
 saepe repetit in illo art^o. et ad effectus contingentes qui pendunt a libera uoluntate,
 extendit. Denique auxilio efficaci praedeterminari efficaciter uoluntatem saepe
 docet in censura meam proponum, quam huic sancto Tribunali exhibuit, preser-
 tim in responsione ad allegationes Alphabeto prima q^{ue} et Alphabeto 2° littera
 S. et in assertionibus expositis Salamantiae ann. 1594. in quorum ultima haec
 habet; Futura contingentia certo, et infallibiliter cognoscuntur a Deo in de-
 terminatione suae uoluntatis, quae absolute, et ante praecognitionem operum,
 praedeterminauit quoad substantiam, et singulas circunstantias particulares
 omnes actus liberos supernaturales, et naturales et similia docet Zumelius
 p^a parte 9. 13. ar. 3° ^{quest^o} ~~quest^o~~ 7° conclus. 2^a et saepe alias hanc non solum determina-
 tionem, sed etiam praedeterminationem appellans.

CENSURA

Haec doctrina est radix, et origo multorum errorum, quos docent Haeretici nostrae tem-
 pestatis, imo ex hoc principio fieri omnes suas Haereses Lutherus, Calvinus, et alij Ha-
 eretici deduxerunt. ideo enim negarunt liberum hominis arbitrium, quia ex mo-
 tione diuini concursus ita ad unum determinatur, ut illi refragari non possit;

ideo Deum causam esse solam bonorum actuum; causam etiam peccatorum esse dixerunt, multaque alia erronea, et haeretica collegerunt, ut in alio scripserim futurus demonstrabo. At ex eodem principio Bañes similia dogmata deducit ex propositionibus supra adductis, et infra adducendis. Ideo enim a voluntate indifferentiam excludit in sensu composito, ut haeretici; illi displicet dici, Deum non esse causam solam, et adequatam conversionis, ut etiam displicet haeretici; ideo voluntatem a Deo ad entitatem peccati terminari contendit, quod pariter contendunt haeretici.

Hanc doctrinam de determinatione antecedenti voluntatis, seu, ut ipsi dicunt, praedeterminatione, qua posita, voluntas non potest dissentire, aut aliter operari, esse periculosam; cum vix depro consentire, et scandalum haeretice continere; et nihil illi consonum in antiquis Ecclesiarum Patribus reperiri docet tradit valesentis lib. 1. doctrinalis fidei cap. 25. n. 9. Bellarminus vero in peruehigandis, et refellendis haereticorum erroribus solertissimus, antequam controversia inter me, et dominicum Bañes tam acriter disceptaretur libro 1. libero arb. cap. 12. §. Haec opinio, de hac Bañes sententia pronunciauit. Haec opinio uidebitur mihi aut esse omnino eadem cum errore Caluini, et Lutheri nouum; aut parum ab illo distare: et lib. 4. de libero arb. cap. 14. postquam tendit eandem sententiam repugnare sacrae scripturae, et testimonijs Patrum multaque absurda ex ea deduci ad finem illius capituli §. Denique, Sententia inquit, quae ponit praedeterminationem istam in voluntate, non uidebitur posse distingui a sententia haereticorum negantium liberum arb. nisi quoad uocem quare, ut alios errores praetermittam, qui ex hac doctrina deducuntur, quos praetermisi censuris praecedentibus refutaui, partim sequentibus refellam, cui uoluntatis demonstrabo ex parte physica uoluntatis determinatione sequi libertatem nostram uoluntatis funditus euerbi; nam libertas consistit in indifferentia ad operandum, uel non operandum, ut aperte colligitur ex sacris litteris, Concilijs, Patribus

supra propositione 6^a commemoratis; et ipse Banes fatetur p^a parte q. 41. ar. 2°. dub. 2° dicto 3° in probatione contra Scotum ex omnium sapientum sententia. Sed Ege determinatio tollit illam indifferentiam libertatis, cum determinatio sit omnino opposita indifferentis: q^o tollit libertatem.

Confirmatur nam voluntas, posita illa determinatione, non potest non operari, nec potest facere, ne ponatur illa determinatio, ut Banes ipse concedit: q^o omnino non potest non operari, sed necessario operari debet. Consequentia probatur, tum quia d. Tho. 3^a p^{te}. q. 18. ar. 4°. ad 3^m ex eo probat libertatem voluntatis xpi, quod licet esset determinata ad bonum, non tamen erat determinata ad hoc, vel illud bonum: ubi apte significat, ut voluntas liberè operetur, debere operari sine determinatione procedenti, ac proinde cum indifferentia ad hoc, vel illud bonum; tum etiam quia ipse Banes p^a p^{te}. q. 14. ar. 13° docet, quod si voluntas esset totaliter determinata à scientia Dei, nullus esset usus libertatis, et q. 18. ar. p^o. dicto p^o. simili rationatione utitur contra Scotum, videlicet si Deus operaretur necessitate nature, tunc nullam fore in rebus libertatem, ubi ex illa suppositione antecedenti, quod Deus operaretur necessitate nature, infert necessario in voluntate non fore facultatem, qua aliter operaretur, atq. ita necessario operari debere: q^o pari ratione ex illa suppositione totalis determinationis antecedentis divini concursus, qua voluntas ad unum determinatur, colligi necesse est, non esse in voluntate ullam indifferentiam, nec liberam facultatem aliter operandi, licet enim liberum sit deo ponere talem determinationem in voluntate creata, creata tamen voluntati id liberum non est, cum nec in eius potestate sit efficere, ut efficax determinatio divini concursus detur, vel non detur, quemadmodum concedunt adversarij, nec in eius potestate sit disiungere consequens, scilicet operari, ab antecedente, quod est illa efficax determinatio: ergo si antecedens, nimirum illa determinatio, nullo modo est in nostra potestate, negent consequens, videlicet operari, cum illa posita, voluntas non possit non operari, ac proinde illa operatio

non erit libera.

Confirmatur preterea, quia quando voluntas operatur necessario ex suppositione antecedenti, quae nullo modo a voluntate dependet, non operatur libere, praesertim suppositio sit mixta, sed cuiusmodi est efficax motio, et determinatio diuini concursus: q^o tollit unum liberum voluntatis. Maior est doctrina Anselmi licet cur deus homo cap. 18. et de concordia praedestinationis cap. 1° et 2°. ubi cap. distinguit duas necessitates, alteram praecedentem, quae facit rem esse, alteram uero sequentem, quae ex libera voluntate descendit: atq^{ue} hanc posteriorem non esse contrariam libertati, cum ex ipsa libertate procedat: illam uero praecedentem, quae rem praecedit contrariam esse ait libertati: et ideo cap. ad med. ait bona praedestinata non euenire ex necessitate, quae praecedit rem, sed ex ea, quae rem sequitur; et rationem reddit, quia illa facit Deus non cogendo uoluntatem, sed illam in sua potestate dimittendo. quam doctrinam Anselmi indicat d. Tho. 1^a parte q. 82. ar. 1°, et fuse explicat. physicoru^m lect. 15. Albertus 1^a parte summi tract. 15. q. 61. memb. 5°. et in dist. 39. ar. 4°. et dist. 40. ar. 13. Alentis 1^a parte q. 24. memb. 5°. et communis scolasticoru^m sententia colligitur ex Aug. lib. 5. de Ciuitate cap. 10., atq^{ue} epalis Patribus, ut refert, et optime explicat vualdensis doctrinalis fidei cap. 25. Ex quibus constat necessitatem operandi, quae auerget operationem, et consentum uoluntatis, etiam in sensu composito esse contrariam utrius libertatis, quod explicari facile potest manifestis exemplis amor. n. quo Beati diligunt Deum, propterea non est liber, quia licet orbem habeat ex potentia natura sua libera, et amante Deum motu spontaneo, tamen necessario ex suppositione antecedenti conditionis dei, q^o necessitas operandi in uoluntate ex suppositione antecedenti impedire potest utrius libertatis, quando oritur ex suppositione, quae non pendet a libertate, cuiusmodi proculdubio est suppositio determinationis efficax concursus diuini

cum antecedit consentum voluntatis, et ab eius libertate non dependeat. Propterea quia si Deus vellet necessitate voluntatem ad operandum, quod facere potest, ut supponit S. Thomas 1^a 2^a q. 6. ar. 4°. et docet q. 22. de veritate ar. 8° in corpore, et Scotus in 4° dist. 49. q. 6. 5. dico ergo, et alij scolastici in 2° dist. 15. Tunc certe ea necessitas impediret actualem usum libertatis, ita ut consensus ex tali necessitate elicitus, liber non esset; idq. solum, quia oriretur necessitas ex supposito antecedente diuine determinatis independentis a voluntate; q^o si re ipsa voluntas ex suppositione antecedentis motionis, et determinationis diuine consentit, necessitas vnde orta impedit usum libertatis, ita ut operatio eo modo elicitata non sit libera. Quare optime S. Tho: illa q. 22. de veritate ar. 8. cum dixisset voluntati posse a deo necessitatem inferri, addidit id debere fieri per inclinationem, ex qua voluntas ex necessitate moueretur, sicut, inquit, contingit in beatis, nam quando forma superaddita non est usquequaq. perfecta, sicut in viatoribus, tunc voluntas inclinatur quidem, sed non ex necessitate. putauit q^o S. Thomas, quod si voluntas inclinaretur ex necessitate ab aliqua forma, eius libertas tolleretur, igitur necessitas operandi ex forma antecedenti; et que non pendet a libertate contraria est usui libertatis.

Hec instantiæ, que adduci solent ad probandum necessitatem ex suppositione, seu in sensu composito, non impediret libertatem sunt alicuius momenti, contra ea, que diximus. solum. n. ostendit necessitatem in sensu composito, et ex suppositione dependenti a voluntate, vel aliquo modo inuolvente, aut respiciente liberum eius consenti non esse impedimento libertati, quia necessitas ex cuiusmodi suppositione dependente a libertate intinsecè supponit liberam determinationem voluntatis, et ideo illam non potest evertere. Cuiusmodi autem est illa necessitas, qua necesse est fieri omnia, que diuina scientia representat, tanquam futura, vel in diuinis litteris reuelata sunt: scientia enim ex propria sua ratione supponit obiectum esse futurum, et voluntatem liberè

esse operaturam, quare necessitas, quae intelligitur esse supposita tali
entia, necessitas est consequens, si quidem supponit obiectum suum quod
dependens est a determinatione voluntatis. nam, ut constat ex communis
vatum sententia, non quia aliquid scitur a deo, futurum est; sed contra pro
quia futurum est, cognoscitur a deo futurum esse, ut docent Hieronymus dialo
contra Pelagianos Hieremias 26. et Ezechiel. 2°. Chrysost. Romil. 60. in Mattheo
Origenes lib. 7°. in caput ^{10. m.} ad Romanos, et lib. 2°. contra Celsum pag. 78. in
Dialogo contra Manicheos. Justinus q. 58. Cyrillus lib. 9°. in Joannem cap. 1.
Aug. lib. 5°. de Civitate Dei cap. 10., Beda q. 13. e varijs, et alij, quorum
verba reuli in nostra concordia disput. 50. circa ar. 13. q. 14. sancti
quos Labres sequuti sunt fere omnes scholastici in 1°. dist. 38. Alenti p. a. p. 1.
q. 32. membr. 3. et Abulenti Josue ii. q. 76. ad medium, et Matth. 18. q. 1.
qui eodem modo docet presentiam non tollere libertatem, quia supponit
operationem, non precedit.

Ex quibus aperte constat non sibi esse, ut necessitas non tollat libertatem, esse
sensu composito, aut ex suppositione, si quidem aliqua suppositio libertatem
evertit, ut ex dictis manifestum est. et certi Calvinus, et alij Eretici nihil
aliud voluerunt, nisi ex suppositione divinae motionis, et in sensu composito
libertatem illi nec dissentire, nec refragari posse, atq; ideo necessitari, ut patet
ex verbis Calvinus, quae supra reulimus: quibus similia refert ex Lutero
offensis ar. 36. contra Luderum; Hobis, inquit Luderus, ad inferna spectan
tibus res apparent arbitrarias, sed ad superna spectantibus omnia sunt ne
cessaria, quia non sicut nos, sed sicut ^{ille} vult, ita videmus, facimus, patimus
omnes, et omnia. Requiritur ergo, ut suppositio sit dependens a voluntate
atq; ita necessitas ex illa procedens sit consequens. nam antecedens cum sit
independens a voluntate, etiam in sensu composito contraria est libertati
quod vel ipse Baues fateatur p. a. p. 1. q. 14. ar. 13. ver. Pro cuius resolutione

intelligentia ed. 325. in editione Romana ann. 1584. Cum ait; quid prodest, quod
 mea voluntas absolute, et secundum suam naturam considerata, habeat liber-
 tatem ad legendum, vel non legendum eras, si supposita scientia dei de lectione
 eras futura, non potest non legere, sed est totaliter determinata ad legendum:
 quia reuera juxta hunc sentum voluntas nunquam utitur sua libertate, et
 ex consequenti nullus effectus est liber. Ergo cum voluntas humana ex
 suppositione diuine motionis, et determinationis efficaciis Dei, ex sententia
 ipsius Baner, non potest non operari, nec potest in sentu composito dissentire,
 nullus eius actus erit liber. quid enim prodest, ut ipse inquit, quod voluntas
 absolute sit libera, si posita efficaci motione dei, est totaliter determinata ita,
 ut non potest non consentire, nec potest illi dissentire! quae enim potest esse liber-
 tas, aut electio, ubi una tantum pars est concessa! ut recte dixit ante mille
 annos Inmodius ad Constantium apud Iurianum lib. 4.º pro Epistolis Pontificijs
 cap. 2.º quare Conc.º Sid.º sess. 6. cap. 5. et can. 4., ut hanc totalem determi-
 nationem excluderet, posita etiam motione dei, definit voluntatem posse
 dissentire, et illam abijcere: Neg hoc est contra efficaciam diuine motionis, cum
 non proueniat ex impotentia, sed potius ex sapientia, prouidentia, et volun-
 tate ipsius primi motoris, qui, quamuis voluntas possit non consentire, et dissen-
 tire, efficaciter facit, ut voluntas infallibiliter consentiat, nec repugnat perse
 et absolute posita dei motione, non moueri voluntatem illo actu, seu motu libero
 consentiendi, ad quem talis motio dirigitur, nam quoad hoc non sunt correlatiua
 mouere, et moueri, quando una motio comparatur ad alium actum, et non
 tantum, ut uia ad terminu. quo modo loquutus est Augustinus, cum dixit
 eum, qui sic mouetur, non posse non sentire motionem, posse autem non con-
 sentire.

Deniq. hęc Baner sent.ª contraria esse uidebatur sacris litteris, concilijs, et Patribus: et
 in primis sacris litteris aduersari probatur ex illis eccles. is. Deus ab initio combibuit

Hominem, et reliquit illum in manu consilij sui: et infra: Apponit tibi aquam
ignem: ad quod uolueris, porrigere manum. ^{ante} forte hominem uita, et mors; bonum, et
quod placuerit ei, dabitur illi. at si deus omnes actiones efficaciter determinat
ita, ut illi determinationi resistere non possit, quomodo dici potest reliquit
Hominem in manu consilij sui? id enim in alicuius potestate relinquitur,
liberum est, illud facere, uel non facere: quod uerba sequentia aperte declarant.
Ad quod uolueris, porrigere manum tuam, hoc est, siue ad ignem, siue ad aquam
siue ad bonum, siue ad malum, liberum tibi est, determinare: ex te ad malum
ad bonum cum auxilio gratiæ. alioquin dici recte non posset; Ad quod uolueris
porrigere manum tuam, sed potius dicendum erat; Ad quodcumque uoluerit, et deter-
minauerit te deus: si quidem ad id dumtaxat ex sententia Banes manum
Homo porrigere.

Posterea Matt. ii. illis uerbis; Si in Tyro, et Sydone factæ fuissent uirtutes,
factæ sunt in uobis, olim in uenere, et cilicio poenitentiam egissent. Christus
exemplis Tyriorum, et Sydoniorum adducto, grauius Iudeos obiurgat: at si
uina motio uoluntatem ita determinans, necessaria est ad conuersionem,
docet Banes, quam iustam illorum accusandi causam Christus habere potest, cum
illi satis apte respondere possent, sed hæc efficaci determinatione destituti
quantumuis alijs signis excitarentur, a suis sceleribus resipiscere non posse
eam uero efficacem determinationem si acciperent, quæ in ipsorum potestate
non erat, illius poenitentiam acturi: atq; hæc eorum excusatione omnis
exprobationis Christi causa conuerteret: et tamen Mattheo t. 11. tunc capite
exprobrare illis ciuitatibus, in quibus factæ sunt plurimæ uirtutes eius, quæ
non egissent poenitentiam. Similiter quis esse potest diuini illi querelis locus
Proverb. i. uocauit, et renouit, Isa. 5. quid ultra debui facere vineæ meæ
et non feci. Ozech. 3. Matt. 23. Ad Rom. 2. et alijs septem in locis; cum
efficaci illa dei motione, et determinatione destituti se ad Deum conuerterent

non possent, quam neq; eos in sua potestate habuisse Theologica ueritas, neq; ea à deo promotos fuisse, ipsa eorum in reuerentibus obduratio declarauit! Deniq; 2. ad Cor. 6. ait Paul. exhortamur, ne in uacuum Dei gratiam accipiat. at hęc exhortatio aperte supponit dona gratię, quę in homine sunt ante consentum, posse recipi in uacuum, hoc est, sine fructu bonę operationis. at gratia, quę efficaciter determinat uoluntatem ad consentiendum, non potest recipi in uacuum: q̄. non est necesse, ut gratia, qua homo bene operatur, determinet ita uoluntatem, ut in uacuum recipi non possit, nec ab illa homo ualeat dissentire.

Est etiam contraria Conc. Trid. sess. 6. cap. 5. et can. 4. uerbis adductis propositione precedenti, quibus aperte docet, posita qualibet dei motione, et inspiratione, et deo actu tangente cor hominis, et homine illam recipiente, posse hominis uoluntatem illam abijcere, et ab illa dissentire. Ergo certum exhibimat per illam non determinari omnino uoluntatem, sed remanere indifferentem. quod idem probat locus Concilij Senonensis adductus propositione precedente, et omnes Patres, quos ibidem citauimus. quibus possumus addere Damascenum lib. 1. de fide orthodox. cap. 8. ubi si antiquiorem uersionem sequamur solum ait Deum omnia, quę non in nostra potestate sunt predeterminare, et lib. 2. cap. ult. cuius uerba refert D. Thom. 1. 2. q. 23. ar. 1. arg. 1. antiquam etiam uersionem secutus, sic ait, omnia precognouit deus, non autem omnia predeterminat: precognoscit enim ea, quę in nobis sunt, non autem predeterminat. Idem docet Damascenus dialogo contra Manicheos non longe à fine; uult q̄. Damascenus Deum non predeterminare nostram uoluntatem ad unam partem, sed eam indifferentem relinquere. Anselmus libro de concordia predestinationis, et liberi arbitrij cap. 2. in quo docet, quando quis uigetur morbis periculo, ut in aliquod peccatum consentiat, non necessitati uoluntatem, quia sola uoluntas determinat, quid teneat. at eum tam graui tentatio sine gratia uinci non potest, aperte sentit Anselmus eam gratiam in uo-

luntate positam non prædeterminare uoluntatem, sed illi locum dare, ut se de-
minet. Hoc ipsum manifestè docent illi Patres, qui ^{uim} cum gratiæ præuenientem
ad illustrationes, inspirationes, quæ uoluntatis affectiones, atq; suauitatem,
alios cuiusmodi actus reuocant, quæ omnia à physica determinatione dis-
longissime. Ex his sunt Patres Concilij Tridⁿⁱ, qui sess. 6. cap. 5. et can. 3. et 4.
uenientem dei gratiam per uocationem, illuminationem, et inspirationem ex-
ponunt, sequenti Patres Concilij Araucani can. 5. ibi, Per gratiæ donum,
per inspirationem spiritus Sancti, et can. 7. ibi, Illuminatione, et inspiratio-
ne spiritus Sancti: et Celestinum Papam Ep^{ta} ad Episcopos Gallie præsertim ibi,
boni aliquid agant, paternis inspirationibus uouit ipse tangat corda fidelium,
quæ uerba sunt Episcoporum Africæ in Epistola quadam ad Zotimum, in qua
explicabant illa scripturæ uerba, Preparatur uoluntas à Domino; et Augustinus
qui in uocatione gratiam præuenientem contulit lib. de spiritu, et li-
cap. 34. et lib. 2. ad Simplicianum q. 2. et lib. 1. de Prædestinatione sanctorum
cap. 8. et 19. et lib. 83. quest. q. 68. Similia docet idem Augustinus tra-
ct. in Joannem. et serm. de uerbis Ap^{to}li; et lib. de bono perseuerantiæ cap. 1.
et sæpi alias: Cirillus lib. 4. in Joannem in illa uerba, omnis qui audit à
Patre, et didicit, uenit ad me, S. Prosper lib. 2. de uocatione Gentium cap. 2.
alias q. illis uerbis, Gratia dei in omnibus iustificationibus principaliter
præminet suadendo exhortationibus, monendo exemplis, terendo periculis,
uicitanis miraculis, dando intellectum, inspirando consiliū, corrigendo ipsū,
minando, et fidei affectionibus tribuendo. Et lib. contra Collatorem non longe
à principio, ubi per delectationem explicat, trahi uoluntatem à deo, seu
Augustinus lib. 2. de peccatorum meritis et remissione cap. 17. et tract. 2.
in Joannem, ubi eam suauitatem, et delectationem, qua deus ad se allicet
uoluntates, eleganter exponit, sicut etiam Fulgentius lib. 9. ad Monimum. Denique
Bernardus tract. de gratia, et lib. arb. præsertim ibi; Ipsa nempe gratia, lib.

excitat arbitrium, cum seminat cogitatum, sanat, ^{cum} ~~atq;~~ immutat affectum; roborat, ut perducatur ad actum, et quae sequuntur. Nec nullus Latum est, qui illius determinationis voluntatis, qua posita dissentire non possit, mentionem fecerit ad explicandas vires gratis prouenientis, et excitantis. ~~Ex~~ ex scholasticis hoc ipsum docent omnes illi, quos adduxi propositione praecedenti ad probandum, etiam posita diuina motione, posse liberum arbitrium illi dissentire, et resistere. eo enim ipso aperte affirmant uoluntatem, etiam posita tali motione, indifferentem esse, nec determinatam ad unam partem dumtaxat. Posterea ex Thomis, cuius Baues determinationi aperte contradicunt Caietanus p. p. quest. ~~14~~ 14. ar. 13. uers. Nec sustinendus est Scotus, et q. 19. ar. 8. ad argumenta Scoti, ubi puerilem esse sensum exprimit, propositionem illam, qua secunda causa dicitur agere, in quantum mota a p. explicare de aliqua motione ordine naturae praecedente; Capreolus 2. dist. 25. q. p. ar. 3. Ad p. Henrici contra 2. am. conclusionem Sanctus Antoninus p. p. tit. 4. c. 7. §. 5. Ferrarientis p. contra Genti cap. 67. §. Ad primum igitur Scoti, et alijs locis adductis propositione praecedenti.

Ex alijs scholasticis idem sentiunt Scotus 2. dist. 37. q. unica §. ad solutionem istius, et 4. dist. 49. q. 6. §. duo ergo; et Gabriel 2. dist. 37. q. p. ar. p. Notabili p. qui docent libertatem impediri, si ab aliqua praecedenti causa determinaretur ad consentiendum: quod idem docent Ockam p. dist. 38. quest. p. littera J; Andreas a Castro nouo p. dist. 32. q. 5. et 6. egregie Abulensis in caput 19. Matthei qu. 175. Antonius a Corduba lib. p. questionarij q. 55. dub. 10. in 6. Responione notab. 2. Cathevinus opusculo de praesentia Dei cap. ult. Bellarminus lib. 11. de gratia, et lib. arb. cap. 12. ubi ait, contrariam sententiam parum, aut nihil distare ab errore Caluini, et Luderanoru. Et certe uix reperietur Auctor Baues antiquior, qui affirmet, Dei motionem uoluntatem ita praedeterminare, ut dissentire non possit. Quare uolum superest ostendere eandem sententiam esse d. Thomae, quod non uolum colligi potest ex eo, quod eius praepores Albertus Magnus, et Alexander Alensis, egregiusq; eius discipulus Egidius Columna, atq; eius sectatores

Heruzus, Capreolus, Caietanus, Ferrarientis, Sobus locis adductis hae propositiones
et precedenti, et multi alij recentiores amplectuntur, sed etiam ex expressis
d. Thomae, nam I. Thomae p. 2. q. 9. ar. 6. ad 3^m. Deus, inquit, movet volun-
tatem, sicut universalis motor, et tunc hae universali motione, homo non potest
aliquid velle: sed homo per rationem determinat se ad volendum hoc, vel illud
quod est vere bonum, vel apparens bonum. Ergo ex sent. d. Tho. homo det-
minat se, ac proinde non determinatur a deo aliqua praedeterminatione
antecedenti, etiam si ab illo excitetur: quod clarius docet q. 10. ar. 4. verbis
adductis propositione precedenti, et 2. dist. 25. q. 1. ar. 1. ad 3^m. ubi sic ait
Deus operatur in omnibus, ita tamen, quod in uno quoque secundum eius con-
ditionem: unde in rebus naturalibus operatur, sicut ministrans virtuti
agendi, et sicut determinans naturam ad talem actionem; In libero autem
arbitrio hoc modo agit, ut virtutem agendi tibi ministret, et ipso operante
liberum arbitrium agat; sed tamen determinatio actionis in potestate liberi
arbitrii constituitur: unde remanet tibi dominium sui actus et quid dicitur
tuit aptius ad nostram sententiam confirmandam, et contrariam radice
evellendam? Quare praetermissis multis alijs d. Thomae locis, solum hoc ostendit
ex varijs eius principijs, et sententijs, quae nullo pacto cum praedeterminatione
d. Thomae, determinatione coherere possunt; Nam si cuiusmodi deter-
minationem antecedentem, qua adtunc ibi causas omnes liberas, et contingentes
promoveri a deo ad suos effectus, d. Thomas agnovisset, nihil laboravit in
explicando, qua ratione infallibilis in deo sit scientia futurorum contingen-
tium; Nec ad coexistentiam aeternam omnium in aeternitate p. 1. q. 14. ar. 1.
et saepe alias confugisset, quae difficultis est explicatu.

Caeterum si earum praedeterminationes efficaces adnotavit, non distinguit
viam voluntatem ex Damasc. 2. de fide cap. 29. in Antecedentem
consequentem, ut fecit q. 1. ar. 6. ad 1. et passim alias. Nam ubi

antecedens, quam docet posse non impleri, quia non fertur in effectum cum omnibus
circumstantiis coherere non possit cum cuiusmodi determinatione efficaci, cui semper,
et infallibiliter determinatus effectus adhaeret. Nec erat cur praemissa distinctione actus
voluntatis in primum, et sequentes, doceret voluntatem nostram in p^o actu moveri a deo;
in reliquis vero movere se ipsam, ut docet 2^a 2° q. 9^a ar. 3. et 4. et q. iii. art. 2° et
q. iog. ar. 2° ad p^{um} et alibi saepe. Nam posita adversariorum praedeterminatione, vo-
luntas non tantum ad primum, sed ad omnes actus reliquos movetur a deo, nec unquam
se ipsam determinat, sed semper praedeterminatur a deo.

Ad Exe 3° contra Gent. c. 70. minime dixisset eundem effectum produci tum a deo, tum
ab inferiori agente, verum ab utroque immediate. Nam media esset illa praedetermi-
natio, ratione cuius deus immediate ageret in causam inferiorem potius, quam in
effectum. Nec 3° cont. Gent. cap. 66. ratione 1^a docuisset secunda agentia deter-
minare actionem primi agentis illis verbis, secunda agentia sunt, quasi particu-
lariter, et determinantes actionem p^o agentis.

Denique q. 6^a de veritate ar. 3°. Non erat, cur pro explicanda certitudine praedestinat^{is}
confugeret ad auxilia, et adminicula a deo parata praedestinati, quibus ij in-
fallibiliter ut alicuius illorum consentiant, exclusa praedefinitione cuiuslibet actus
in particulari, sic. n. ait; Invenimus ordinem respectu alicuius dupliciter:
vno modo, in quantum una causa singularis producit effectum suum ex ordine
divinae providentiae; alio modo, quando ex concursu causarum multarum contingentium,
et deficere possibilium pervenitur ad unum effectum, quarum unam quamvis deus
ordinat ad consecutionem effectus loco eius, quae deficit, vel ne altera deficiat.
Rem explicat exemplo, et subdit; Et hoc modo est in praedestinatione; liberum enim
arbitrium deficere potest a salute; tamen in eo, quem deus praedestinat tot admi-
nicula preparat, quod vel non cadat, ^{vel} et si cadat, quod restituat, sicut exhorta-
tiones, et suffragia orationum, donum gratiae, et alia cuiusmodi, quibus adminicu-
labur hominum ad salutem. In 1° Thomas omnipotenti modo adinationis efficaci.

a deo determinata ad illum actum, mala est. Nec ab eo dissentiunt alij Patres Dominicani, qui
 Eandem eius sententiam in alijs conclusionibus typis item expressis sic expresseunt, ut materiale
 peccati, secundum quod entitas quaedam realis est, ab ipso deo producat, et ad hoc voluntas
 a deo praedeterminetur, non tamen, ut materiale peccati est? Denique ex eius involentibus
 fr. Petrus de Herrera Salmantiz in suo tractatu de auxilijs p^a p^{te} q. 19. dub. 8°. Ex
 autem est asserere, deus auxilijs intus efficiat praeuis, et praedeterminante inclinat
 voluntatem ad substantiam actus intus esse malum, quousquam ipsa voluntas se deter-
 minat, et ad illum inclinat, convertit, et trahit voluntatis nostrae; et His similia.

CENSURA.

Doctrina huius propositionis videtur esse erronea, et nihil discrepare ab Haereticorum doctrina
 qui asserunt deum esse causam peccati, negant illi quidem deum peccare; negant etiam
 deum esse causam, ut nos peccemus, ut ex ipsorum eorum verbis ostendit Bellarminus
 lib. 2°. de stat. peccat. cap. 2. et sequent. verum eum asserant deum mouere hominem
 ad actum peccati, uir optime ab Eccl^a. damnantur, tanquam asserentes, deum esse cau-
 sam peccati; nam quo pacto inficiari hoc poterit, qui illud asserat? certe Eccl^a; quae in
 eis praecipue rebus Spiritus S. luce non debetur, nunquam eos hoc nomine condemnabit
 si illo posito negari hoc possit. Et sane si quis solo consilio ad actionem inuitat, quae
 sine peccato effici non possit, causa peccati et est, et dicitur, qua ratione effugiet,
 quin deum dicat esse causam peccati, eum si posuerit scientem, uolentemq^{ue} ~~non~~ et phy-
 sico influxu efficaciter praedeterminare voluntatem ad actus, qui peccata sunt? si
 Jacobi p^o. uel eo solum nomine unusquisque dicitur tentari a concupiscentia sua
 abstractus, et illeceus, quod ea solum allicit uoluntatem ad eliciendam uolitionem
 boni delectabilis, ad quod ipsa propendet; qua ratione inficiabitur potiori ratione
 a deo tentari hominem, cuius uoluntatem ad eandem eiusdem obiecti uolitionem
 efficaciter determinat? quod certe ibi Jacobus disertè negat, cum inquit; Ipse
 scilicet deus, neminem tentat. Et quidem hae efficaci praedeterminationi potiora

nulla ratio afferri potest, cur non multo magis ad peccatum voluntatem mo-
Deus, quam Diabolus. Sic enim ad ^{sen}consummationem allicit proponendo rationem obiecti delectabilem
at uero Deus, ut Bañes ipse concedit, efficaciter, et Libertate praedeterminando volun-
tatem ad resolutionem eiusdem obiecti, eaque uel, ac efficaciter, cui resistere volun-
tas non potest. Hoc autem maius omnino est, quam proponendo rationes allicentes
addege omnia magis urgere sententiam Bañes 2^a p^{te} q. 48. ar. 3° et q. 49. ar. 1°.
Exhibet enim rationem formalem peccati esse positivam: q^o si Deus premouet
et determinat uoluntatem ad omnem rationem positivam, quae est in peccato
v. g. in odio Dei, eo ipso premouet, et determinat ad malitiam, quae iuxta
eius sententiam ratio quaedam positiva est. Denique sane dei praedeterminationem
et praedeterminationem, qui asserere uelit, peccata tollat necesse est. neque enim
coherere illa possunt. Deum uoluntati absoluta, et immutabili praedeterminare
Deum habeat actum odij Dei, et Deum in eo actu peccare, nam profecto eo ipso
quod quis ad diuinam se uoluntatem componit, eamque exequitur, peccare non
ratione potest.

Contra sane sententiam plurimam ex sacris litteris, Concilijs, et Patribus colligunt
deus. lib. 1° doctrinalis fidei c. 23. Aquinas ar. 7° Bellarminus toto fere libro
de causa peccati, et Greg. de Valensia tom. 2° Theolog. disput. 6. q. 9. punct. 1°.
Stapletonius, et multi alij. Whim duo referam Conciliorum decreta; unum Con-
cilij Arausiaci can. ult^o in Ege uerba; Aliquot ad malum diuina potestate
destinatos esse non solum non credimus, sed etiam si sunt, qui tantum malum
credere uelint, cum omni detestatione in illis Anathema dicimus. q^o nullius
uoluntatem ad malum peccati premoueri, aut praedeterminari, aut praedeterminari
ex definitione Concilij Arausiaci aperte deducitur. Alterum Concilij Audo-
ness. 6. can. 6. Si quis dixerit non esse in potestate hominis uias suas malas
facere, sed mala opera ita, ut bona deum operari, non permissiue solum, sed etiam
proprie, et perse, adeo, ut sit proprium eius opus non minus proditione Iudae, quam

63

cabio Pauli, anathemafit. In quo decreto expendenda sunt in primis illa quiora
verba, esse in potestate hominis vias suas malas facere. quomodo enim in potestate
hominis erit vias suas malas facere, si ad illas praedeterminatur a Deo, cum non sit
in eius potestate diuina determinatio! Deinde perpendenda sunt verba illa, Mala
opera; ex quibus constat Concilium non tantum agere de malitia operum formaliter,
sed etiam de ipsis malis operibus, quae proprie non dicuntur, nisi actus ipsi reales,
qui a voluntate fiunt, praesertim in Banes sententia de ratione formali pec-
cati prohibita. Et certe Concilium Egr. definire voluit contra cuius temporis Egre-
tios, qui non dicunt Deum perse directe intendere, aut operari formale peccati,
sed uolitionem ipsam malam, ad eam promouendo, uel efficaciter praedeterminando
uoluntatem. Posterea ponderari oportet illa etiam uerba, non solum per-
missiue, sed etiam proprie, et perse; si enim Deus sua uoluntate mouet, et
praedeterminat ad actum peccati, qua ratione dici poterit talem actum non
esse proprie, ac perse a Deo, aut esse solum permissiue, cum sit expositiua
praedeterminatione, et promotione Dei?

Decima Propositio

In Iustificacione Impii contributio, quae est dispositio ad gratiam, est satisfactio quaedam
iustitiae specialis uirtutis pro offensa contra Deum commissa, et non solum pro
poenis purgatorij. Verba haec sumpta sunt ex Banes p^a parte q^o 2° sub finem; qui-
bus non obscure concedit peccatorem per contributionem, quae se disponit ad gratiam,
satisfacere ex iustitia pro culpa mortali, et poena aeterna.

Censura

Est Egr. propositio contra Paulum, qui ad Romanos 3° et 5° ad Ephe. 2° h^o et saepe
alias disertè asseruit hominem iustificari gratis, et remissionem peccati non esse
ex operibus. nam profecto si ei, qui contributionem habet, ex debito Iustitiae

Deus peccata condonat, iam non gratis, sed ex suis met operibus, et ex iustis
dicendum est iustificari. Est etiam contra Patres, qui in Dei misericordia
referunt, quod per poenitentiam peccata dimittat. Legatur Chrysost. Hom. 7.
in Genesim, et Rom. 2^a in posteriorem ad Corint. et Epistola 5^a ad Theodorum
lapsum, et denique Rom. 80. ad populum Antiochenum, in qua preter alia Egredior
reliquit; ex Domini clementia, ne tuus confidas poenitentia: tua namq[ue]
nitentia tanta requirit peccata delere: si sola foret poenitentia, iure timere
sed postquam cum poenitentia coniungitur Dei misericordia, confide. Aug.
Enchiridion cap. 65. lib. de vera, et falsa poenitentia cap. 3°. Hieronymus Epistola
46; Concilium Francofordiense Epistola ad Episcopos Hispanie; Ambrosius 1° de poe-
nitentia cap. 4°. Fulgentius Epistola 7^a cap. 7°, alijs quamplurimi apud Sa-
tom. in 3^a partem d. Thomae disput. 4. sect. ii. de 2°: at si ex debito ius-
ticia iustificatur is, qui contritionem habet, ut Banes opinatur, dici non potest
iustificari gratis, et ex misericordia, ut Paul. et Pres asserunt, neque enim
gratis id remitti potest, pro quo ex iustitia quis satisfecit: nam temporaria
poena pro qua ex iustitia satisfecit iustus, non aliam ob causam dici
nequit gratis remitti, nisi quia nequeunt illa duo coniungi, ut illud ius-
ticiae gratis remitti dicatur, pro quo ex iustitia satisfecit. Et sane cum dispositio
gratiam gratiam, et remissionem peccati sit ab homine, ut nondum gratia
nec libero a peccatis, non potest esse tantum, ut ex iustitia Deo satisfaciatur
quare merito Banes Medina 3° p. 1^a q. 1^a ar. 2. dicitur. conclus. 8^a ad m.
Eandem sententiam docet esse contra D. Paulum, et contrariam definitam a
Sone Melisu. Arausicano, et iudicium contra Pelagium, et ex ea Banes sententiam
evidenti ratione sequi consequens quoddam Epistola Egredior ut Med. ibid. docet
demonstrat.

et commentarijs,

qua de meritis iustorum pluribus locis docuit Dominicus Banes,
ea simul coniunxi, ac sequentibus propositionibus com-
plexus sum, tum ut facilius ea, qua perperâ dicta
sunt, vno quasi obtutu perspicere possent, tum ut
molesta earundem verum repetitio vitaretur

1^a Propositio. Non retribuit Deus iustis in Coelo tantam gloriam essentialem, quantam
ipsi meruerunt de condigno suis bonis operibus, sed longe minorem.

2^a Propos^o. Propter plura merita condigna, in quibus iustus perseverat usq; ad mortem, non
dabitur maior gratia, aut gloria essentialis in Coelo, neq; erit quisquam sanctior prop-
ter plura merita, quam propter pauciora eiusdem intensiois.

3^a Propos^o. Multa merita iustorum manent irremunerata proprio, et essentiali premio
eis debito, absq; nova eorundem iustorum culpa.

4^a Propos^o. Ex diuturna perseverantia, et continuatione operis meritorij non crescit
meritum, neq; augetur gratia, vel gloria essentialis in Coelo, sed tantum meretur
qui per solum unicum instans diligit Deum, quantum is, qui per plures horas, imo
per totam vitam Deum continuo diligeret cum eadem intentione.

5^a Propos^o. Qui post innumera peccata ad Deum convertitur in articulo mortis, per actum
charitatis, ut decem, aequè sanctus, et beatus erit, atque ille, qui per totam vitam
mansit in gratia, et observatione mandatorum Dei, multiplicando innumerabiles actus
intensos, ut decem.

6^a Propos^o. Actus fidei, spei, religionis, poenitentiae, misericordiae, et aliarum virtutum mo-
ralium a charitate imperati nulli specialiter gradum gratiae, vel gloriae essentialis
conferunt, praeter eum, qui respondet actui charitatis, per quem imperantur; neq;
per illos dabitur maior gloria essentialis, quam alias daretur propter actum cha-
ritatis ex quo imperantur.

7^a Propos^o Omnia alia bona opera aliarum virtutum, præter charitatem, sunt ag-
entia ad effectum merendi vitam æternam, et augmentum gratiæ, et gloriæ essentialis.

8^a Propos^o Quanti meriti est apud Deum dare potum aquæ pauperi, quanti fundere
sanguinem pro Christo, si utriusq; opus procedat ex actu charitatis aquæ intensionis.

9^a Propos^o Similiter non erit maioris meriti apud Deum coniugium, quam coniugium
in ordine ad gloriæ essentialis, neq; voluntaria paupertas, et perfectio statu
religionis erit maioris meriti respectu gloriæ essentialis, quam opulenta, et
cubicularis vita, et eadem ratione non erit magis meritorium credere, aut sperare
in Deum, quam comedere propter ipsum, si omnia sint paria, ex parte intensionis
actus charitatis imperantis opera prædicta.

10. Propos^o Mensura adæquata gloriæ essentialis danda iustis, ut præmiu suorum
operu, erit unicus actus a charitate elicitus cum maiori intensione quam omnes alij
reliquis bonis operibus tam elicitis, quam imperatis a charitate, quæ iustus habet
in tota vita, nihil amplius dabitur gratia, vel gloriæ essentialis, quam si ea
non fecisset, sed solum unicam illum actu intentionem elicitisset in tota vita.

Ostenditur hæc Propos^o esse Dominici Banes.

Hæc omnes propos^oes non solum in publicis prælectionibus, ac disputationibus quoties
offeratur occasio, ultio, ac libenter dat suis Adversarijs Dominicus Banes, sed etiam iisdem
fieri quibus nos eas posuimus terminis, docet in suis Commentarijs in 2^{am} 2^æ D.
q. 24. ar. 6. dub. 2. 3. 4. et 5° et in relectione de augmento charitatis, et in
scholis, quæ ad relectionem Victoria atquevit. Et in primis dub. 2. concl. 3^a dicit
per actus remissos a charitate elictos mereri iustu vere, et proprie, hoc est de
condigna, incrementu gratiæ, et charitatis, atq; adeo gloriæ essentialis, & sed con-
subiungit, si iustus moriatur cum illis meritis remissis, antequam prorumpat
in actum charitatis intentionem, habitum præexistente, non dabitur ei illud aug-

mentu

mentum gratia, et gloria essentialis, quod si meruerat. q^o ponit in hoc casu remanere
 illa merita absq^{ue} remuneratione propria, et speciali premio ijs debito, et non dari
 illi iusto totam illam gloriam, quam meruerat per illos actus remissos, sed longe mi-
 norem, neq^{ue} dari tunc maiorem gloriam propter plura illa merita remissa, quod docet
 tres priores propositiones. Praeterea dub^o 5. concl. 3. et 4. eodem modo loquitur de
 operibus ceteris a charitate imperatis, quo de actibus remissis ab eadem elicitis
 locutus fuerat, et asserit omnia opera virtutu^m moralium, tum infusaru^m, tum acqui-
 sitaru^m profecta ex actu charitatis intenso, seu remissa, et proprie mereri aug-
 mentum gratia et gloria essentialis, nunquam uero dari hoc augmentu^m, nisi accenderit
 actus charitatis intentionis, quam sit habitus praep^ostentis, quo solo actu crescit gratia,
 et gloria essentialis, et tantum crescit, quantum eius actus intentio intentionem habi-
 tus praep^ostentis excedit. Quod etiam expresse docet hic author dub. 4. illius ar. 6.
 ut luce clarius sit hunc autorem iusto denegare quemlibet gradum gratia, et gloria
 essentialis ob merita remissa, et ob merita bonoru^m operum, factoru^m ex imperio cha-
 ritatis, nec sine operibus, aut virtutibus plus tribuere ad gloriam essentialem, quam
 si nunquam extitissent, et unicu^m illum actu intentionem iustus elicisset tota
 uita, ergo tres illas priores propositiones aperte docet, quas in eius doctrina notauimus,
 sed longe clarius affirmat quod 4^a propositione continetur in illo dub. 3. conclus. 2. in
 qua disertis uerbis profitetur iustum quantumuis continuet actu^m dilectionis diuinae
 ex charitate, cum eadem intentione, qua cepit non mereri maius incrementu^m gratia,
 et charitatis, uel etiam gloria essentialis, quam si per uniu^m tantu^m instans in eo actu
 perdurasset. De 1^a certe propositione nullus esse potest dubitandi locus, eam ab auctore
 qua^m rone^m diximus, affirmari, nam dub. 2. rone^m ad 1^m et clarius dub. 3. et 5. ueris
 concl. b. se id unum, inquit, intendere, quod quantumuis iustus multiplicauerit bona
 opera, eaq^{ue} continuauerit, si tamen nunq^{ue} habuerit actu^m charitatis intentionem erga
 Deum, non recipiet intensius lumen gloria quo magis, ac perfectius uideat Deum.

ac ex consequenti non erit beatior intentione. Jam uero ^{6^{am} 7^{am} 8^{am} et 9^{am}} propositio
tradit dub. 5. paulo post conclusionem 3. ubi asserit per actus uirtutum tum in
sari, tum acquiritarium a charitate imperatos mereri iustus uere, ac proprie inue
mentum gratia, et gloria essentiali; et se ipsum explicans subiungit, Non est
intelligendum quod istis operibus debeatur solum premium essentiali, seu alia quam
premiij quam actui charitatis, per quo imperantur: nam uerissimum putat actus
aliarum uirtutum a charitate ex propria ratione nullam includere rationem me
riti, quod spectat ad premium essentiali, sed solum charitatem esse totalem,
et adaequatam rationem meriti uita aeterna, et augmenti illius, reliquas
uero uirtutes in hoc pares esse inter se quod ex uerbis earum latiusmodi ratio
meriti desumitur. Quare in Theatris quas anno 1559. publice disputandas
ponit Salmantica, ac typis excudit sapienter, atque eisdem uerbis asseruit
esse minoris meriti dare potum aqua frigida pro xpo, quam pro eodem fun
tanguinem h. utriusque pari charitate fiat, quod etiam innotuit relectione de au
mento charitatis q. 3. non longe a fine pag. 100. in editione Salmant. an. 1591.
Idemq. in ipso disputationum processu affirmavit de uirginitate, et connubio
de statu religionis, et uita saeculari. eadem est enim illi horum omnium ca
tio, atque eodem pacto de omnibus alijs operibus omnium uirtutum, praeterquam
charitatis, affirmavit, generatim esse aequalia ratione meriti, respectu premi
essentiali. Vltima denique propositio tam aperte in toto illius articuli discussa
et in scholis in relectionem Patris Victoria traditura Patrie Bannes; ut opus
non sit peculiari designatione loci in quo eam affirmet. Co. enim tenet hoc
eius doctrina uersata, ut aperte doceat charitatem non augeri, nisi per actus
intentionem sibi propriam, gratiam uero, et gloriam essentialem ex nostris ope
tantum accipere, quantum charitas creuerit, per huiusmodi actus intentionum.

Censura

Censura harum Propositionū in uniuersum

72

Uniuersa hæc doctrina superioribus propositionibus tradita, non modo maximam offensionem, ac periculū parit Catholicorū pijs auribus, sed plurimū etiam detrahit bonis operibus, et meritis iustitiorū, et proximē accedit ad loquendi modum, quo hæc tempestate utuntur Særetici, bonorū operū hostes acerrimi. Et enim Særetici omnem admittunt bonis operibus fructū uitæ æternæ, negando eorū meritū dirigi ad incrementum gratiæ, et gloriæ essentialis, ita Pr. Bañes omnem ipsorū operibus fructū admittit specialis incrementi gratiæ, et gloriæ essentialis, uno excepto actu intentionis charitatis, quo solo totam meritur gloriā essentialē dandam bonis operibus totius uitæ tanquam premiū. Atq; ex huius sententia, non minor gloria essentialis huius illi actui danda est, quamuis ad eum nullū aliud opus bonū accesserit, quam si alia innumerabilia bona opera, uel aquæ, uel minus intensa adiungerentur, ut iure optimo dici possit Dominicū Bañes unico actu intentionis charitatis, in hac re, à Lutheranis Særeticis differre, quibus etiam, quod ad cætera bona opera attinet, ultio dat nullū eā specialem fructū gratiæ, et gloriæ essentialis parere, præter eum quem absq; his operibus homines unico illo actu intentionis consequerentur, quæ uel sola huius doctrinæ, cum Lutherana contentio satis esse debet, ut ea ab Eccl. damnetur, ac rejiciatur. Huc accedit alia non minus efficax ratio, nempe, quod hæc sententia xpi fideles reuocat à bonis operibus. Nam cum homines suapte natura ferantur ad premiū, et huius causa operentur, si semel ex eorum animis hæc spes premiij essentialis gloriæ euellatur, mirū uidebitur, si aliquis manū ad bonū aliquod opus ad mouere uoluerit, at (ut docet Bañes) proprius, ac specialis gradus gloriæ essentialis ex actibus charitatis, aliarūq; virtutū omnium remissis sperandus non est, sed

tantum pro actu illo interiori, quem raro in vita fideles elicient, ergo
primopere uerendum est, ne si hanc doctrinam semel imbiberint; et omnia bona
opera contemnant, et omnis eorum fœdor, et ardor animi a bonis operibus
uel tepescat, uel exstinguatur.

Nec obstat, si dicatur his operibus crescere gloriam accidentalem. Hoc enim,
longe minus mouet quam essentialis, et ob eam homines raro mouentur ad
operandum. Ad hoc plurimū fauet Saceri Joviniani, qui omnia bona
opera, ac merita fidelium, et ex consequenti præmia æterna beatitudinis
asserbat æqualia quod enim ille generatim de omnibus meritis, ac præmijs
affirmabat; hoc iste auctor de bonis operibus, ac meritis omnibus, si unum
excipias actu charitatis intentionem, et sicut ille nullū condebat dis-
crimen inter beatos in gradibus gloria essentialis pro uaria operū qualitate
ita hic nullū discrimen ponit ex qualitate, et genere operū, sed tantum
ex maiori, uel minori intentione illius actus charitatis. Hæc de eis propo-
sitionibus in conuersum.

Censura tuum Propositionum priorum in particulari.

Ut ad singulas propositiones accedamus, mihi tres priores propositiones mani-
festum, ac non ferendum errorem circa fidem continere uidentur, quod testi-
monijs sacra scriptura, & Patrum, et ratione sic ostendo.

1ma e sacris litteris manifeste habemus Deum redditurū unicuique mercedem
secundum opera sua, q^o error est, et eum sacris litteris omnino pugnans
asserere Deum non dare nobis tantam gloriam essentialem, quantam
meremur de condigno, et pluribus meritis non respondere maiorem
gloriam, quam uni eiusdem intentionis, et præterea multa merita

caritura

cautura suo premio gloria essentialis. liquet hoc ex psal. li. Tu reddes unicuique iuxta opera sua, quae psalmi uerba suo ore xpus Dnus confirmauit Matth. ib. et ab Aplo repetuntur ad Roma. 2. quibus consonant illa lecles. 26. faciet unicuique locum secundum meritum operu suoru, et p. 1. Corint. 3. unusquisq; propriam mercedem recipiet secundum suu laborem, et 2. ad Corint. 5. omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisq; propria corporis ut gessit, siue bonu, siue malu. propria corporis. i. mercedem parem meritis, ut si ego magna sint, uel parua, magna sit, uel parua merces: nullum tamen opus erit adeo exiguum e charitate manans quod debita tibi mercede, ac premio fraudetur, si a iusto fiat in gratia, et cum gratia moriatur.

Confirmatur hoc ipsum uerbis illis Matth. 10. Vestri autem Capilli capitis omnes numerati sunt, Hoc est omnia opera uestra bona, omnes cogitationes quantumlibet leues, ac capillis similes, tamen numeratae sunt apud Deum ut ijs dignam mercedem in die Iudicii largiatur. In hanc sententiam Ambros. prolog. lib. 2. de Spiritu Sancto explicat Ego uerba, et postea subiungit: Sed quid mihi prodest, si Deus ipse omnes meos nouit capillos? illud mihi redundat et proficit, si bonoru operu peruigil tibi, remunerationem gloria donet aeterna. Cui explanationi fauent, qua Christus subiungit eodem loco, quicumq; dederit potum aqua frigida unum ex minimis istis tantum in nomine discipuli, amen dico uobis non perdet mercedem suam. Ponderandum illud in nomine discipuli, uel ut ait Marcus cap. 9. In nomine meo,] quasi expresse diceret, id tantum exigitur, ut homo boni operis mercedem non amittat, ut fiat in nomine meo. i. Dei causa. Temere igitur Banes exigit maiorem intentionem charitatis in opere bono, ut sit meritorium premij essentialis, ac temere illi denegat mercedem, atque incrementu gratiae, et gloria essentialis, si fiat cum maiori uel pari intentione charitatis. Confirmatur praeterea uerbis Pauli 2. ad Corint. 4. quod momentaneu est et leue tribulationis nostra supra modum in sublimitate

atenuis gloria pondus operatur in nobis. Et cap. 9. eadem epistola, qui parit
seminat, parit et metet, hoc est, qui remissi operatur, non tantum gloria fructum
tum exiget, quantum is qui magna intentione operatur, aliquem tamen fructum
colliget suo videlicet labori respondentem, nullum est enim opus ex charitate factum
quantumvis momentaneum, ac leue, quod ex se pondus aliquod aeterna gloria non
producat. Gradus enim gloriae ad mensuram, et pondus meritorum electis respicit
Deus. Huc etiam spectat illud ad Galat. 6. qui seminauerit homo, haec et metet
quibus ac similibus locis aptus teste Chrysostomo, ac ceteris plerisque Patribus
seminis nomine, quoduis bonum opus a charitate profectum intelligit. Et haec
Apostoli sententia, quemadmodum in rebus naturalibus, fructus seminibus
et in quantitate, et in qualitate respondere solet, ita et in rebus superna-
ralibus fructus gloriae meritis bonorum operum, in quibus iusti in uita mortis
se exercuerint, respondebit. Hinc eleganter Hieron. lib. 2. in Iovinian. cum
predicta Pauli uerba. qui parit seminat, parit et metet, attulisset, adiu-
cum unius sementis genus sit, tamen mensura, et numero differat; ac si aperte
diceret, non solum ex intentione charitatis, qua fit elemosyna, sed ex
eiusdem etiam tum magnitudine, tum multitudine meritum misericordiae
pensandum est. At dicit Bañes, Deum remunerari haec merita remunera-
dando pluribus titulis eandem gloriam; uerum aduertat is, ne subdolum ce-
neratorem Deum faciat, qui cum plura debeat, pauca ob plures titulos
soluat, Nos enim subdolum, ac fraudolentum Praemium familias censeremus
qui cum de denarij diurni mercede in singulos dies cum uillico conuenisset
ac per integram hebdomadam uillicus aequae in uinea, ac strenue laborante
unico denario, quod merces est unius diei, totius hebdomadae laboribus sat-
facere uellet, Et praeterea contenderet sufficere uillico, si ob plures titulos
denarij unius mercedem acciperet.

2° Ex Concilio ostenditur has propositiones esse omnino erroneas. Etenim Conc. Trid.^m sess. 6. c. 10. definit iustos per observationem mandatorum Dei, et Ecclesie, et per alia bona opera ex fide et caritate facta crescere iustitia, hoc est in ipsa caritate, et gratia quam Conc. Judicium appellat, et causam formalem nostra iustificationis, ut patet ex eadem sess. 6. c. 7. Cum igitur ad observationem mandatorum Dei opus non sit, ut ex intentione caritate operemur, sequitur manifeste ex sententia Concilij iustum absque maiori intentione actus in gratia, et caritate crescere posse. Dummodo ex caritatis imperio, tunc intentior illa sit, tunc remissior, bene operetur. Confirmatur hoc ipsum eadem enim sess. 6. c. 10. dicitur ut iustus bonis operibus mereatur vitam aeternam, nihil aliud expectari nisi ut operetur ex influxu gratiae, et merito Christi, mediante scilicet fide, et caritate. Temerarius ergo est, et plane erroneum quod asserit Banes nimium non satis esse ad promerendam vitam aeternam tanquam mercedem, et ad consequendum gloria incrementum; si ex caritate operemur, sed requiri insuper ut opus efficiatur ex maiori intentione caritatis. Præterea ibidem Conc. Trid. sess. 6. c. 4. definit per bona opera in Deo facta augeri iustitiam, et can. 26. definit pro eiusmodi bonis operibus in Deo factis sperandam esse nobis aeternam retributionem si bene agendo, et divina mandata custodiendo perseverauerimus usque in finem, et can. 32. eundem definit Judicium eius bonis operibus, quae ab eo per gratiam fiunt, promereri vere augmentum gratiae, et gloriae, et ipsius consecutionem si in gratia deciderit. Nulla his omnibus locis maiori intentionis mentio, nunquam ad meritum bonorum operum, aut ad actualem praemij consecutionem Conc. exigit. Eane maiorem intentionem ergo nulla probabili ratione asseritur per opera ex caritate facta, absque maiori illa intentione, iustum non mereri, aut certo non consequi maiorem gloriam essentialem si in gratia deciderit. quin potius

cum expressa Concilij definitione declaratum sit per talia opera augeri iustitiam, sed gratiam, et ex consequenti gloriam essentialem, si iustus ingratificari, error erit evidens, et non ferendus ullo modo in fide Catholica.

Eis sanctis operibus hoc incrementum gratiae, et gloria essentialis denegare.

Idem probatur ex sanctis Patribus, qui omnes ubiq; docent mercedem aeternam pro merito commensurandam esse, tantq; meliorem Deo gratiorem, beatitudinem futuram unumquique sanctorum in Coelo, quanto plures, ac maiores in obsequio labores subiverit, ac plura meruerit, sic Gregorius 4. moral. q. 2. alios 31. quo sic ait alius alium merito superat, illi alius alium retributione transeundet, et de retributione loquitur absq; dubio gloria essentialis, ut ex verbis praecedentibus, ac sequentibus liquida constat. Praeterea lib. 19. moral. c. 2. in aliis, c. 14. qui aeternam retributionis bonam rogitat, necesse est, ut omnem se causam secutura mercedis extendat, procat autem causam secutura mercedis quodcumq; opus bonum, siue magnu sit, siue parvu, ut ipse se explicat. Idem docet Hieronymus in c. 4. et 8. Ezechiel. cum et praemia et supplicia aeterna conferenda esse secundum mensuram meritorum contendit, idem ipsemet lib. 2. in Iovinian. dicens secundum inaequalitatem meriti futuram esse in beatis inaequalem gloriam. Idem Ambros. loco allato superius et lib. 2. de vocat. gent. c. 20. ad fin. dicens per laborem operationum, per invidiam supplicationum, per exercitia virtutum fiunt incrementa meritorum, quae bona gesserint secundum sua bona coronantur. Accedit Aug^{us}. lib. de ^{ta} Virginitate c. 26, 27. et 44. Praeterea sem. 59. de verb. Dom. et al. saepe accedunt deniq; omnes S^{ti}. Patres, et Theologi dicentes quolibet actu virtutis, siue elicitu, siue imperato, mereri iustum de condigno augmentum et gloria essentialis, atq; hoc augmentum dari infallibiliter iusto, qui illud

merit

fuerit si perseverauerit in gratia, ut ex doctrina D. Tho. habetur p.^a 2.^a q. 114
 art. 8. et 2.^a 2.^a q. 24. ar. 6. Et quamuis Pr. Baro omnibus viribus contendat
 D. Thomam pertrahere in suam sententiam, tamen Princeps Romibaru Capreolus
 acerrimus propugnator doctrinae D. Tho. p.^o dist. 17. q. 2.^a ad 2.^m Aureoli contra
 3.^{am} et 4.^{am} conclusionem, et latius in 4. dist. 14. q. 2. ar. 3. ad p.^m Scoti con.^{2am}
 conclusionem asserit, ex sententia D. Tho. pro quolibet actu charitatis quantumvis
 remisso dandum esse in Coelo novum, et specialem gradum gratiae, et gloriae essen-
 tialis, et per multiplicationem horu actu crescere ipsam gratiam, et gloriae essen-
 tialem, licet non superueniat actus intensior. Eodem modo intellexerunt D. Thomas,
 Victoria, Soto, Cano, et uniuersi recentiores in suis lecturis super D. Thomam locis
 allatis; neq. id tradunt tanquam rem dubiam, et in opinione positam, sed tanquam
 rem certissimam, de qua dubitare non liceat, salua fide. Quare doctissimus Vic-
 toria relectione illa de augmento charitatis n.^o xi. cum eam conclusionem ita
 traxisset. Pro quolibet actu charitatis quantumlibet remisso meretur quis, et
 habebit maiorem gloriam, et consequenter addit nullo modo dubito de hac conclus.
 quia ex fide et sacris huius habemus. Praterea frater Petrus a Soto maior prima-
 riae Cathedrae Salmanticensis magister in lectura sua super 2.^a 2.^a D. Tho. q. 24. ar. 6.
 damnat tanquam erroneam in fide sententiam asserentem hominem non habere
 maiorem gloriam essentiali pro uno quocumque opere etiam minimo ex charitate facto
 quantumvis remisso.

Idem docet Pr. Joannes de la Pena Vespertinus Cathedrae magister in eadem Salmanticensi
 Academia quos omnes fere recentiores Theologi sequuntur Deniq. magister Zumel. in
 suis Commentarijs in p.^{am} partem D. Tho. q. 95. ar. 4. Hoc ipsum docet latissime, et c. 8.
 uers. nam rogo ad med. ait Theologos ex familia D. Tho. oppositum dicere esse contra
 fidem, quibus fit, ut esse sententia repugnans coi Theologoru sent.^a, ac modo lo-
 quendi sanctoru Prum. Jure optimo temeraria, et erronea censenda sit.

4° lucidè rone ostenditur has Propositiones erroneas esse, nam meritum de condigno
cludit in unum esse debitum positum in promissione, et pacto Dei, atq; in ipsa perfectione
operis, quatenus ex motione Spiritus S. manat, qui opus dirigit ad vitam æternam
ut optime D. Tho: 2^a q. iiij. ar. i. et seq^{ti} et colligitur perspicue ex Paulo
ad Romot. 4. reposita est mihi corona iudicis, et ad Hebr. 6. non est iniustus
Deus, ut obliuiscatur operis uobis, et ex Conc^o Arauciano can. 18. de
finiente deberi mercedem bonis operibus in grã factis, Ergo si quilibet actus
misericordie, et quodlibet opus bonum ex charitate factum meretur in
mentum gratia, et gloria essentialis de condigno, ut clarissimè definit
Sicut nulla rone negari potest deberi hoc incrementum pijs operibus secundum
diuinam promissionem, et pactum, ergo iniquum erit, et contra Dei fidelitatem
asserere Deum non stare promissis, et mercedem non soluere. Clamante pro
sertim Paulo ad Cor. 2. ad Romot. 2. fidelis manet, et scriptum negare non
potest, et ad Heb. 6. non est iniustus Deus. Propterea in sacris litteris Deus
magis ad misericordiam, et premium, quam ad vindictam, et poenam
proclius dicitur, et iuxta illud eòs apoma Theologorum, ut nullum malum
impunitum, ita nullum bonum manet irremuneratum. His positis hic argu
mentum. Certissimè est ex fide pro qualibet culpa etiam leuissima po
enam inferiorum augeri iuxta illud Deuteron. c. 25. pro mentura delicti,
et plagari modus, et Apocal. 18. quantum gloriificauit se, et in delicijs
tantum dari ei luctum, et tormentum, ergo certissima etiam fide tenendum est pro
quolibet opere bono etiam leuissimo ex charitate facto augendam esse gratiam,
gloriam essentialem, et ex consequenti pluribus meritis maiorem gloriam
ponderare debere.

Censura 4ta Propositionis

Plurimum perseuerantis in bono opere detrahit hæc propos^o, cum tamen ad ipsam

sum opere

summopere in sacris litteris nos Deus docetur. Sustine, inquit, Ecclesiast. 2. sustenta:
 tiones Dei coniungere Deo, et sustine ut uereat in nouissimo uita tua, Ingea uertio
 hoc habet. Conglutinare illi ne discedas, ut augearis in nouissimis tuis. At sic aperte
 promittit gratia, et gloria incrementum ob perseuerantiam, et continuam immo-
 rationem in bonis operibus, et dilectione Dei, quoduis contra nos undiq; tentationis,
 ac tribulationes inturgant, et xp̄us luce 22. laudat discipulos suos, quod
 secum permansissent in tentationibus, et ea de causa promittit illis regnum coe-
 leste, et Jacob. c. i. qui permanserit in lege perfecte libertatis, beatus in facto tuo
 erit, et c. 5. Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt. sufferentiam Job audistis,
 et finem Dñi uidistis? non q̄ potest negari continuationem istam haberi spe-
 cialem rationem laudis, et ideo merito, ratio enim laudabilis, et meritorij
 se inuicem sequuntur in actibus ^{Somnius Iulij} humanis, ut constat ex D. Tho. 2. 2. q. 21. ar.
 1. et 2. Et confirmatur quia continuatio boni operis specialem difficultatem, ac
 laborem habet, sed maior labor Dei, et uita aeterna causa susceptus, est maioris
 meriti apud Deum, et maior illi debetur merces in Coelo iuxta illud Greg. 6. moral.
 c. 7. alias q. laborem boni operis gloria sequitur attributionis. Et Ambro. lib. 2.
 de uocat. gent. c. 10. per laborem operationum fiunt incrementa uirtutū, q̄
 Confirm. praeterea, quia meritum durans tempore longiori maius est secundum
 durationem, q̄ ex iustitia maior illi merces, seu premium debetur, et hoc laud
 dubium est, nam ut optime dicit Hier. lib. 2. contra Iovinianū non est in-
 iustus Deus, ut dispar meritū aequali mercede compenset.

Censura v^{ta} Propositionis.

Eisdem hęc propos^oitionis, et rationibus rejicitur, quibus p^a reiecta est, si
 enim salua fide dui non potest non dari maiorem gloriam essentialem ob plura
 merita, quam ob pauciora, aut minorem dari gloriam quam quis meruerit,

neq[ue] etiam dici poterit illu[m], qui plures actus meritorios operatus est per totam vitam
maiores gloriam non consecuturu[m] esse, quam eum, qui post innumerabilia peccata
in tota vita, unicum actum meritoriu[m] elicuit in fine vite, aque intentum
ac fuit ultimus alterius actus. Sed pressius agatur contra hanc propositionem
Scriptura, et s[an]c[t]i Patres nos admonent, ne differamus conversionem ad
Dominum, et ratio ex potissimis est, quia qui longiori tempore Deo servit
maiori mercede vite aeternae digni sunt, si caetera sint paria. Hoc aperte
dicant sancti Patres, ut Ambros. 7. in Lucam in illa uerba cap. 14. eiusdem
Luc. Homo quidam habuit duos filios, et B. Aug[ustinus] serm. 59. de verb. Domini
qui parabolam operariu[m] explicans aiunt eos, qui ceteris praeveniunt,
praeferunt, praesertim, si caetera sint paria, maiorem, atq[ue] amplio[m] gloriam apud
Deum consecuturos, et eadem est alioru[m] Interpretum eiusdem parabolae
sententia, Ergo

Censura 6^a Propositionis

Quamvis ea, quae dicta sunt superioribus censuris ad hanc etiam, et reliquaru[m] propo-
sitionu[m] errores confutandos, referenda sint, cum tamen error in hac propositione
ab alijs longe diuersus, sed aequae a Catholica fide abhorrens continetur, per
cuius censura opus esse dixi. Principialis error praecedentiu[m] propositionum in
constabat quod gradus gloriae de condigno daretur meritis negabatur, at in
quae sequuntur, ipsa meriti ratio tollitur omnibus alijs virtutibus a chari-
tate distinctis. Opinatur. n. Banes meritum meri vite aeternae omnino, totu[m]
ter, et adaequata proficisci ex sola charitate; ex alijs uero uirtutibus nullu[m]
sed contrariam sententiam docet manifeste D. Tho. 1. 2. q. 114. art. 4. et
ex profuso docet gratiam esse principiu[m] merendi vitam aeternam, non solum
charitatem, sed etiam per alias uirtutes, principalius quidem per charitatem,
principaliter,

principaliter et secundaria per alias virtutes. quare in solutione ad 2^m loci addit. Me-
 ritum iuxta ceteros augetur ex magnitudine laboris, quem habet opus de se ex proprio
 genere et obiecto, et secundum prestantiam, et excellentiam virtutis, a qua tale
 opus elicitur. Et in solutione ad 3^m peculiariter addit, Actum fidei per dilectionem
 operantis esse meritorium vite eterna ex propria ratione ipsius fidei. Idemq;
 docet de actu patientie, fortitudinis, ceterarumq; virtutum. Hanc ipsam doc-
 trinam repetit 2^a 2^a q. 182. ar. 2. Et alias saepe. Semper enim affirmat me-
 ritum gloriae essentialis, et ipsius incrementum convenire nobis bonis operibus,
 non modo quatenus a charitate oriuntur, sed etiam secundario, ac minus prin-
 cipaliter, quatenus ab alijs virtutibus proficiuntur. Ut n. perfectio fructus
 materialis non tantum ex radice arboris penditur, sed et ramis, quibus medijs,
 virtutes radices ad fructus pervenit, atq; ex meliori ramo, melior oritur fructus.
 Sic etiam fructus mentis essentialis non solum ex radice claritatis, sed etiam ex ra-
 mis aliarum virtutum, quibus medijs, claritas fructum edit, pensandus est; et quo ex-
 cellentior est virtus, per quam claritas operatur, eo (ceteris paribus) prae-
 stantius erit operis meritum ex parte influxus claritatis. Quod verissimum esse demons-
 tratur tum auctoritate D. Tho: loci citatis, tum sacrorum literarum testimonijs,
 et suffragijs omnium sanctorum Patrum: quibus manifeste docemur actus fidei,
 ut fidei sunt, specialem habere rationem laudis, et meriti apud Deum, praeter
 eam quam a charitate participant. Et idem de ceteris virtutibus est dicendum.
 Et quidem de fide apparet Genes. 15. credidit Abraham Deo, et reputatum est ei
 ad iustitiam, ac iuxta Apostoli explanationem ad Rom. 4. Credenti autem in
 eum, qui iustificat impium, reputatur fides ad iustitiam secundum propositum
 gratiae Dei & magis vero mercedi, ac remunerationis loco, ponitur iustitia
 quam beatificatio consequitur, et gloriae incrementum, ut tractatur Orisot.
 Rom. 8. in eum locum. Hoc autem premium respondere dicit Apostolus fidei secundu

secunda propositum gratis Dei. i. secundum divinam promissionem ac pactum
in gratiam. Quapropter Spiritus Sanctus beatitudinem promittit, seu gremium fidei
Matt. 10. Omnes qui confitebitur me coram hominibus per fidem scilicet, con-
tebor et ego eum coram patre meo qui in caelis est. et Joan. 20. Beati qui non
viderunt, et crediderunt. Et Paulus ad Hebr. ii. minus laudibus extollens fidem
Iacobum primum concludit per fidem adeptos fuisse ad promissiones. Haec de fide
At de spe eius non diversa, tum alias saepe, tum praeque ad Hebr. io. dicit Paulus, non
amittere confidentiam ad eam, quae magnam habet commendationem. Posterea
militati, mansuetudini, misericordiae, et alijs virtutibus. Eiusmodi promissionem
se a Deo vitam aeternam, eiusque incrementum pro actibus singularium, ex sacris litteris
perspicuum est. Et consilium ceteris, datur est ad confirmationem eorum, quae diximus
sermo, quem initio tuae predicationis Christus habuit. Matt. 5. in quo multis virtutibus
beatitudinem pollicetur. Beati pauperes spiritu, Beati misericordes, Beati misericordiae
etc. quo loco paupertas, mansuetudo, temperantia, patientia, misericordia
iudicia, beata dicantur ob eam causam, quia per actus harum virtutum me-
tur iustus aeternam beatitudinem, et maius, aut minus incrementum, ut
exigit qualitas, et natura uniuscuiusque virtutis. Quare in die iudicii Ma-
t. 25. propter opera misericordiae retribuet Deus iustus vitam aeternam. Veni
benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine Mundi
Esurium etc. et deditis mihi manducare, sitium, et deditis mihi bibere. Con-
tinentia igitur sacris litteris docent, quae nihil amplius dari pro actibus aliarum
virtutum, quam pro solo charitatis actu intentione, contendunt atque idcirco
firma fide tenendum est pro qualitate, ac natura uniuscuiusque virtutis
seu nobilior illa virtus sit, seu minus nobilis si cetera sint paria ex parte
de charitatis maiorem, aut minorem gloriam in caelis futuram tribuere negat
in illud psal. 62. Tu reddes unicuique secundum opera sua. Appono verba ex

eius

eius Commentario in 7^m psalmum poenitentialem in illa uerba audita fuit mihi
 mance: misericordiam tuam. In eo, inquit, quod secundum opera dicitur ipsa
 operum qualitas intelligitur, ut uicis apparuerint bona opera, cuius sit retri-
 butio gloriosa, q̄ tanto peccatubus erit gloriosior retributio quanto fuerit
 qualitas operum excellentior, alias nulla inter merita ipsa, et opera intercederet
 inaequalitas, prater ea, que ex maiori, aut minori intentione caritatis profi-
 cicitur. Hoc autem quam falsum sit, et ecclesiasticam traditionem contrarium mox dicemus.

Censura 7^a Propositionis.

Hae eadem propositio expressè a Conc. Helensi sub Siricio Papa contra Iovinianum, eiusq̄
 sectatores damnata fuit; Hae enim asserbat nullam esse inaequalitatem meritorum
 aequè bonum esse coniugium ac uirginitatem, tantum meriti apud Deum esse rerum
 temporalium possessionem, sicut quanti est eadem pro xpo contemnere, atq̄ ipsi sese
 uoluntaria paupertate abdicare totum hoc damnatur in illo Conc. ubi inter
 alia dicitur in rescripto Episcoporum ad Siricum Papam in his. Agrestis ululatus est
 nullam uirginitati gratiam, nullam castitati ordinem reseruare, promiscua
 omnia uelle confundere, diuersorum gradus abrogare meritorum, et paupertatem
 quandam coelestium remunerationum inducere quasi xpo una sit palma quam
 tribuit, ac non plurimi abundant tituli proemiorum, et infra uire laudatur bona
 uxor, sed melius pia uirgo praefertur, et Siricus Papa Ep̄ta ad Ecclesiam Medio-
 lanensem eundem damnans Iovinianum uirgines definit praefendas esse coniu-
 gibus hoc ipsum antea definitum erat in Conc. Gangreni cap. 9. Cartaginensi p̄. cap. 3.
 sed latius sane rem persequitur Hieronymus lib. 2. aduersus Iovinianum, in quo
 multis sacrarum literarum testimonijs probat in aequalia futura aeterna beati-
 tudinis premia secundum inaequalitatem meritorum, eam uero meritorum inae-
 qualitatem non ex inaequali solum intentione caritatis, sed multo magis

85
ex inaequali perfectione virtutum et operationum potendam docet, quare melius
est, ac meritum magis ieiunare, quam cibum sumere delicatum, uirginitatem
seruare, quam ducere uxorem, renunciare temporalibus, quam diuitijs inuen-
tere, predicare, quam causas civiles tractare, et sic de alijs, quod intelligitur
et per se loquendo, et ceteris partibus ex parte charitatis, obedientis, et aliarum
circumstantiarum, et lib. contra Gigilantem. Idem Beatus Hieronymus longe
probantius esse dicit, et deo gratias renunciare temporalibus rebus per
uoluntariam paupertatem, quam eas retinere pro elemosinis faciendis,
eandem prorsus confirmat sententiam B. Aug. serm. 59. de verb. Domini,
ubi explicans qua ratione futura sit inaequalis merces aeternae gloriae, seu
uitae aeternae alio modo inquit ibi erit caritas conjugalis, alio modo ibi erit
integritas uirginalis, alio modo ibi erit fructus boni operis, alio modo ibi
erit corona passionis, et lib. de ^{ca} uirginitate cap. 44. ait uirginitatem
sanctam praefendam esse in caelo caris nuptijs, sicut fructus centenus praefertur
buceno, et expresse loquitur quoad gloriam essentialem, et per se loquendo
sive ceteris partibus, subdit enim, uxor obediens praefertur uirgini minus
obedienti, quod intelligi non potest dictum esse propter gloriam accidentalem,
qua est laurea uirginitatis, illa enim nullatenus dabitur mulieri conjugatae,
sed intelligendum est de gloria essentiali, quae utiq. potest conuenire locum
iptum tamquam certissimum, supponit B. Greg. lib. 19. Moral. cap. 21. alio
14. dicens, qui ignorat esse boni operis meritum mortuum sepellire, et tamen
cuidam, qui ad sepellendum Patrem dimitti proposuerat, dictum est, sine uer-
bis sepeliant mortuos suos, Tu autem uade, et annuncia regnum Dei
proponendum namq. erat obsequium eius ministerij officio praedicationis.
Huc spectat quod idem negotium in psal. 7. poenitent. scripsit circa illa uerba
audiam fac mihi mane misericordiam tuam, nimirum secundum diuersam
operum

operum: qualitatione diuersam fore gloriae retributionem, pro qualitate etiam ipsorum
 operum et non praesentatione tantum charitatis, ex qua fiunt, neq[ue] aliud tibi uoluit
 tribuere tibi, de uocat. gent. cap. i. per laborem inueniuntur operationum, per
 instantiam supplicatorem per exercitia uisitata fieri incrementa meritorum.
 Sed iam sacra litterarum testimonij cum Patre Bona agamus. In primis vir-
 ginitatem profectandam esse coniugio manifeste docet B. Paulus p[ro] Corint. 7.
 dicens qui matrimonium iungit uirginem suam, benefacit, et qui non iungit
 melius facit. De renunciatione quoq[ue] et abdicatione reru[m] temporalium, quod
 sit quid perfectius quam possessio et dominium illaru[m], patet Matt. 19. Si uis per-
 fectus esse uade, et uende omnia que habes, et da pauperibus, et habebis the-
 saurum in celo, et ueni sequere me. Et paulo post omnis qui reliquerit domu[m]
 uel fratrem, aut sororem propter nomen meum centuplum accipiet, et uitam
 eternam possidebit. Vbi luce clarius constat renunciationem temporalium
 commendari tanquam opus perfectum, et super erogationis, eiq[ue] promitti pre-
 mium epuberian[um] nomine centupli designatum, principaliter de opere predica-
 tionis quod sit maioris meriti de se quam ciuiles causas tractare manifeste
 constat ex B. Paul. p[ro] Corint. 12. emulamini charismata meliora, neq[ue]
 multo post cap. 14. dicit emulamini spiritualia, magis autem ^{ut} prophetetis
 et paulo post. Volo autem uos omnes loqui linguis, magis autem prophetare,
 nam maior est, qui prophetat, quam qui loquitur linguis. Et in cap. 9.
 eiusdem Ep[istole] dixerat se non fuisse missum ad baptizandum, sed ad euange-
 lizandum, quatenus ad aliquid melius, et excellentius, sed magis generaliter,
 probat quosdam esse opera meliora, et magis meritoria apud Deum
 ex proprio genere, et obiecto, quam alia, que p[ro] ad Corint. 3. docet Ap[osto]lus
 super fundamentum xpi quosdam edificare aurum, quosdam argentum,
 alios lapides preciosos ubi de iustis sermonem enuntiat ac de iustis bene operan-

libus eadem dubium est, et tamen aperte dicit magnum inter eorum merita
diferentiam non per intentionem modo, sed conatum, sed per varia genera
operationum, et eadem volum. Diferentia erit de varia intentione actus char
tatis non compararetur in aqua merita metalli tam diversi, sed dicitur
quodam edificare aurum prestantius quam alij, et cum dicat alios aurum
argentum alios, alios lapides preciosos cui dicitur ^{erat} tam varijs metallorum
generibus diuersa bonorum operum genera significare voluisse, quod
quodam sunt ex proprio genere prestantiora, et magis meritoria uita
gestis quam alia. Id ipsum intinuat idem Apostolus ad Corinth. ii
cum ait Ministri Christi sunt, et ego ut minus sapiens dico plus ego in la
boribus plurimis in carceribus abundantius in plagis supermodum in mortibus
frequenter, ubi ex conditione, et qualitate operum, in quibus Christi causa
uersatur fuerat suam sanctitatem, et menta commendat. Huc accedit quod idem
Paulus ad Roma. ix. Humano corpori ecclesiam comparat, quod licet varijs membris
natum sit unum habet perfectius alio secundum diuersa munera ad quae ordina
tur quamuis ea omnia eadem anima uiuificentur. Ita inquit Paul. Multi
unum corpus sumus, singuli autem alter alterius membra diuersa, scilicet
et minoris, magisque perfecta propter diuersa uirtutum officia, licet omnia eadem
caritate uiuificentur. Ad hoc etiam facit illud p. ad Corinth. ix. ubi eandem me
torum imparitatem explicare uidetur Apostolus, nec omnis inquit caro eadem
est, sed alia hominum, alia pecorum, alia uoluum, alia piscium quasi dicat
ut suapte natura, et conditione perfectior est una caro, quam alia, ita unum
etiam auctore studiose genus perfectius est, et magis meritorium alio ex proprio
ratione, et non solum ex intentione caritatis operantis, et mouentis alia
virtutis ad operandum. Huc spectat parabola seminis euangelici, quod cecidit
dit in terram bonam, et attulit fructum aliud centesimum, aliud sepegesimum

Matt. 13.

Matt. 13. Vbi per fructum centesimum premium virginitati debitum intelligitur,
 per sexagesimum gloria debita viduis, et continentibus, per viginti gloria
 debita coniugatis, ut exponit B. Hieronymus super Matt. et lib. 2. in Iovinianum
 num. Aug. de sacra virginit. cap. 44. quos alij Patres, et expositores plurimum
 sequuntur. Est igitur contra unanimem sententiam Sanctorum Patrum, et contra
 definitionem Hæleni Concilij supra allati. Immo contra aperta sacramenta
 testimonia affirmare inter opera virtutum à charitate imperata nullam aliam
 inæqualitatem intercedere ad effectum promovendi vite æternæ præteream,
 quæ ex maiori, vel minori charitatis intentione proficitur, atq; ideo
 nullo modo ferendam videtur ea esse sententia, quæ id asserat, quin potius pub.
 licis decretis non à primarijs modis, et subsidijs Theologorum, sed ab universa
 Catholica Ecclesia esset eliminanda.

Censura 8. Propositionum.

Non erit quod multum in huius, ac sequentibus propositionibus nobis immoremur, nam
 ex præcedentibus abunde, et notatis à nobis sunt, et confutata, sed illud specia-
 liter addendum videtur quod pie aures audire perhorrescunt, nimirum non esse
 maiori gloria dignum mori pro Christo, quam dare potum ^{frigidum} pauperi, cete-
 ris pauperibus ex parte charitatis, qua actus elicitur, et qua movetur qui ad
 omnia opera, nec sanctiorem esse eum, qui postquam se, et sua omnia ex charitate in Deum
 contulit ut huius relationis in Deum cum se obtulit occasio mortem quam subire
 non timebat subijt pro Christo nullo actu charitatis de novo elicto non inquam
 hunc sanctiorem illo esse, qui cum pari intentione charitatis se, et sua omnia
 in Deum contulisset. Eadem occasione mortis oblata se abscondit. Intervenit vero
 ut præcedentis relationis qua se, et sua omnia in Deum contulerat, potum
^{frigidum} pauperi ministravit, et certè si huius sententia vera est, uterq; eorum

aque sanctus, ac beatus erit in coelo. Verum Catholicorum aures sane tam
impiam propositionem audire exponant, maxime cum Ecclesiam uideant
tam singulari affectione prosequi Martirum triumphales coronas tantis lau-
dibus extollere Martirum merita, neq. id mirandum est cum Christus dicit
tantopere Martyres commendat Matt. 10. dicens, omnis qui confitebitur me
coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo, et Joan. 15. Maiorem
caritatem nemo habet.

Censura 9^a Propositionis.

Quae in 7^{am} Propositionem notauimus pro cuius etiam animaduersione sufficienter
sancti Patres, et Concilia ibi adducta expresse damnant doctrinam hanc traditam
quod ad uirginitatem attinet, et uoluntariam paupertatem, et contra eam propo-
sitionem adducunt sacrarum literarum testimonia, quae iam retulimus, ut patet
ex Hieronymo in illo lib. 2. in Iovinianum saepe allato, et alijs Patribus, quibus
consentient. In 2° sess. 24. can. 10. definit in hunc modum, Si quis dixerit
non esse melius, ac beatius manere in uirginitate, aut calibatu, quam con-
iungi, anathematis sit, maiori ergo beatitudine, siue gloria esse
tribali secundum fidem Cone. In 2° digna est uirginitas, quam coniugium
atq. adeo apertus est error oppositum docere, quod docet huius auctor, ut plu-
rum huius opus non sit.

Censura 10^a Propositionis.

Contra hanc propositionem satis superq. dictum est in animaduersione in tres prae-
si. n. uerum esset quod huius dicitur gloriam scilicet essentialem, quae per modum
mercedis, et stipendij iudicij in coelo dabitur pro bonis operibus solo actu intentionis
charitatis adaequata commensurandam esse quem actum iustus habuit in

tota

tota vita, nulla priorum bonorum operum habita ratione efficiatur necessario, aut alia bona opera non fuisse meritoria incrementi gratiae, et gloriae essentialis, aut certe plurimam merita irremunerata manere, quod utriusque erroneum esse supra ostendimus. Novis igitur argumentis ad hanc propositionem evertendam opus non erit.

Vndecima Propositio.

Salva fide sustineri potest quod non quilibet actus meritorius mereatur augmentum gratiae
 Ita Baner 2^a 2^a q. 24. ar. 6. dub. 2° conclus. 3^a et in relect. de augmento caritatis q. 3.

CENSURA.

Hanc propositionem Bart^o Medina Dominicanus episcopus censurat esse contra fidem p^a 2^a q. 52. ar. 3° in solut^e ultimi arg^o vers^o. Propter hoc argumentum, et victoria relect^e de augmento caritatis n^o ii. ad med. ubi sic ait. quicquid sit de argumentis, et opinione novorum Theologorum nullo modo dubito de hac propositione, quia ex fide, et sacris literis habemus aperte quod pro bonis actibus saltem ex gratia procedentibus habemus gloriam in caelo. Sumel. p^a part. q. 95. ar. 4° q. p^a conclus. 5^a post observationem 2^{am} vers. quibus instituitur pag. 656. col. 2. ad med. sic ait. Catholicos Theologos asseverare eam propositionem esse contra fidem, et infra pag. 657. col. 2. initio ubi ait. Theologos ex familia d. Tho: progenitos dicere esse contra fidem, et inter eos recenset victoriam, Medinam, Penam, et Soto maiorem. postea subiungit. Theologi omnes atq; Catholici cuius aetatis id ipsum sentiunt. Deinde id probant ex Cone^o Araucano, et Sid^{no}. Sed quoniam ea, quae supra adduximus in censura precedentium propositionum hanc esse erroneam a fortiori demonstrant cetera, quae contra illam adduci possent praetermittam.

Ex Tomo 2° Commentariorum in 2^{am} 2^a s. Roma
Prima Propositio.

Jure tranquillitatis Reipublice poterit potestas secularis clericos comprehendere et detinere, et infra, quod si in Ecclesia non esset possibilitas puniendi clericos, sufficienter ad tranquillitatem Reipublice secularis, tunc poterit invocare auxilium brachij secularis, quod si non invocaverit Reipublica secularis poterit se mittere, et punire tales clericos. Ita Banes 2^a 2^a q. 67. ar. 1° dub. 2° con.

Propositio Secunda

Rex Hispanie habet privilegium a summo Pontifice, ut possit causas clericorum in sua Tribunalia interim aduocare, quando aliquis etiam secularis conquisitur quod criminabitur a Judice Ecclesiastico, quod vulgo dicitur Por via agravio y fuerla, tunc Judices seculares poterunt iudicare ex ipsa commissa Pontificis, ^{an} fiat vis, vel non, quae res multum reprimit Episcoporum vicariis ab insolentis. Est Bannes ibidem conclus. 6^a nec ullo alio in loco quem viderim has propositiones hactenus retractavit.

Censura.

Quantum doctrinae, quae in his propositionibus continetur fauat haereticis nostri temporis quantum detrahat Ecclesiae Jurisdictioni, et exemptioni Ecclesiasticorum aperte constat ex multis, quae Belarminus contra Calvini Brenicum, et alios Haereticos adducit tom. 1° controversia 5^a lib. 1° de clericis cap. 28. in editione vltima Ingolstadtⁱ ann. 1596. praesertim ex Cone. Calcedonensi can. 9. Agathensi 32. Carthaginiensi Metano, et alijs, et ex decretis Summorum Pontificum Caij, Marcellini, et Gregorij, quae errorem contentum in illis Banes propositionibus perspicue refellunt.